

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

มูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี

Recreational Value of Phu Chong Nayoi National Park,

Changwat Ubon Ratchathani

โดย

นางสาววราภรณ์ เสนาคูณ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)

พ.ศ. 2552

วารสารฯ เสนาคณ 2552: การประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการ ทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์วุฒิ หวังวัชรกุล, Ph.D. 83 หน้า

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 318 ราย ในส่วนของเทคนิคการประเมินนั้นใช้แนวคิดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยใช้วิธีวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน และมีอายุเฉลี่ย 30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนิสิต/ นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 12,000 บาท การมาท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มาเป็นกลุ่ม โดยมีจำนวนสมาชิกขนาดกลุ่มไม่เกิน 5 คน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว เดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยส่วนมากคือเพื่อนและญาติพี่น้อง ความถี่ของการมา ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาตินี้เฉลี่ย 3 ครั้งต่อคนต่อปี

ผลการวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางระดับบุคคล พบว่า มีเพียงค่าใช้จ่ายใน การเดินทางเท่านั้นที่มีผลต่อจำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ปัจจัยอื่น ๆ เช่น รายได้หรือระดับการศึกษา ไม่มีอิทธิพลที่มีนัยสำคัญแต่อย่างใด ในการประเมินมูลค่าด้านนันทนาการอุทยาน แห่งชาติภูจองนายอยนั้น พบว่า ในปี 2550 อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยให้คุณค่าเชิงนันทนาการเท่ากับ 83.03 ล้านบาท มูลค่าดังกล่าวมีค่าสูงเมื่อเทียบกับงบประมาณการพัฒนาพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยที่มีเพียงไม่กี่ล้านบาท

ผลการศึกษาสะท้อนถึงความสำคัญของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ในฐานะที่เป็นแหล่งนันทนาการ ให้แก่ประชาชน ที่รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริม ด้านการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยเฉพาะเพื่อการป้องกันการบุกรุกทำลายป่า เพื่อให้เป็นแหล่งนันทนาการเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนสืบไป

Waraporn Senakhun 2009: Recreational Value of Phu Chong Nayoi National Park, Changwat Ubon Ratchathani. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Vute Wangwacharakul, Ph.D. 83 pages.

The main objective of this study is to evaluate the recreational value of Phu Chong Nayoi National Park, Changwat Ubon Ratchathani. Direct interviews by pre-constructed questionnaire are used to collect data from 318 on-site visitor samples in 2007. The individual travel cost method under travel cost approach is used to estimate the recreational value of the park.

The study found that most visitor samples live in Changwat Ubon Ratchathani. The shares of male and female visitors to total are about the same. The average age of the samples is 30 years old and mostly studying at undergraduate level. Most of the visitors are students with average income of 12,000 baht per month. Most of them traveled to this national park mostly by private cars and mainly in groups of not more than 5 persons each. They received information about this Park from friends or relatives. The average frequency of visits is 3 times/person/year.

The result of an analysis of factors affecting the individual travel indicates that only travel cost significantly affects the travel of the visitors. Other factors such as income or education level are not significant. The recreational value of the Phu Chong Nayoi National Park in 2007 is estimated as 83.03 millions bath. This value is very high compared to development budget of the Phu Chong Nayoi National Park of a few millions baht per year.

The results of the study reflect the importance of the Phu Chong Nayoi National Park as a recreational site to the local people. This suggests the justification of the Park for development supports from the government and related agencies. Among others are promotion of public relation and park management, especially to prevent encroachment. This would ensure the sustainability of natural recreational values of the Phu Chong Nayoi National Park.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

/ /

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ก็ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วุฒิ หวังวัชรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ผู้ให้ทั้งวิชา ความรู้ และวิธีการทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ยงยุทธ ไตรสุรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รอง ที่กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องในการทำ วิทยานิพนธ์ให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ ยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงขอขอบพระคุณคุณปัญญา บุญญาอศุลยกิจ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยทุก ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวบุญธรรมย์ ที่คอยให้คำปรึกษาสร้างความเข้าใจในการทำ วิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมถึงเพื่อนพี่น้องการจัดการทรัพยากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ที่คอยให้ความ ช่วยเหลือ ดูแล สนับสนุนในทุกๆด้าน เป็นกำลังใจที่มีค่ามากที่สุดให้กับผู้เขียนจนสำเร็จการศึกษา ในที่สุด

วราภรณ์ เสนาคูณ
กุมภาพันธ์ 2552

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	4
แนวคิดเกี่ยวกับการนันทนาการ	4
อุทยานแห่งชาติและการจัดการ	8
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่า	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	24
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
ขั้นตอนการคำนวณ	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	36
สภาพทั่วไปของผู้ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	36
มูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	47
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	55
ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	56
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	58
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	63
ภาคผนวก ข แสดงค่าใช้จ่ายในการเดินทางของบุคคล	70
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	83

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สิ่งอำนวยความสะดวก ณ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	27
2	โครงการลงทุน ปี พ.ศ. 2550 ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	29
3	สถิณักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ปี พ.ศ. 2545-2549	31
4	ตารางการสุ่มตัวอย่าง	32
5	ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างนักท่องเที่ยว	38
6	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของการมานันทนาการ	42
7	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	45
8	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำแนกตามจำนวนตัวอย่าง	47
9	ผลการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง ITCM	48
10	แสดงมูลค่าด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ในอนาคตและมูลค่าปัจจุบันตลอดระยะเวลา 25 ปี	53

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	มูลค่าโดยรวมทางเศรษฐศาสตร์	13
2	ส่วนเกินผู้บริโภค	16
3	ที่ตั้งอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	24
4	แสดงอุปสงค์การนันทนาการและค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายกับจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว	50

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนมีความสนใจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาตินับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเที่ยวชมธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยและเงื่อนไขทางอุปทานหลายๆอย่างที่อำนวยให้การท่องเที่ยวเป็นไปได้ กล่าวคือ อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญทางระบบนิเวศวิทยา มีความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นทัศนียภาพที่งดงาม น้ำตก ถ้ำ ภูเขา พรรณไม้ และสัตว์นานาชนิด ถือได้ว่าอุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ศึกษาหาความรู้ และได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมๆกัน

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 53 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2530 เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอบุณฑริก อำเภอนาจะหลวย และอำเภอน้ำยืน มีเนื้อที่ประมาณ 686 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 428,750 ไร่ มีอาณาเขตติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชา ประชาธิปไตย สภาพภูมิประเทศประกอบไปด้วยภูเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อน สภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง มีพันธุ์ไม้ขึ้นอยู่หนาแน่นและสมบูรณ์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจ ได้แก่ น้ำตกห้วยหลวง แก่งสนสามพันปี พลาญป่าชาด และจุดชมวิวกินค้าง เป็นต้น

นอกจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยยังจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การตั้งแคมป์ กิจกรรมเล่นน้ำตก กิจกรรมดูดาว เป็นต้น จากลักษณะของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยข้างต้น จะเห็นได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ และจากการศึกษางานวิจัย เรื่องศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

มีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูง เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (นิธินัน ไล่พันธ์, 2544)

ในปัจจุบัน อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยกำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การปรับปรุงซ่อมแซม และเพิ่มเติมบ้านพักนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ป้ายสื่อความหมายต่างๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ฯ เพื่อให้สามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น แต่เนื่องด้วยทางอุทยานฯ จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณอีกส่วนหนึ่งมาใช้ในการจัดการกับปัญหาด้านการอนุรักษ์พื้นที่ ในการป้องกันการบุกรุกแผ้วถางป่า การลักลอบล่าสัตว์ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และการป้องกันไฟป่า เป็นต้น (อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย, 2550) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาในส่วนของการท่องเที่ยว และการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการนันทนาการต่างๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จึงดำเนินการได้อย่างจำกัด

ดังนั้น เพื่อให้เกิดแนวทางในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาความสำคัญของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในเชิงนันทนาการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนจัดการอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคต โดยเฉพาะการศึกษาคุณค่าด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในรูปตัวเงิน เพื่อแสดงถึงประโยชน์และความสำคัญของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณให้แก่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ในการพัฒนาด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ให้เป็นแหล่งนันทนาการเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษามูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยจังหวัดอุบลราชธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนจัดการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี
2. เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณให้แก่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ พื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษามูลค่าจากการใช้ประโยชน์เฉพาะด้านการนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ บริเวณอุทยานฯ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method) ของผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งการตรวจเอกสารออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนันทนาการ
2. อุทยานแห่งชาติและการจัดการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการนันทนาการ

โดยทั่วไปนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลกระทำโดยสมัครใจ เพื่อการพักผ่อน ความบันเทิง สนุกสนาน การนันทนาการยังรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียด เพื่อความสนุกสนานในเชิงวัตถุหรือธรรมชาติ ทั้งนี้กิจกรรมเหล่านั้นต้องไม่ขัดขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมนั้นๆ (คณิต เขียววิชัย, 2534; ราชบัณฑิตยสถาน, 2538; สมพร อิศวิลานนท์, 2540; พีระพงศ์ บุญศิริ, 2542)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการนันทนาการ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การนันทนาการเป็นกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยผู้นำสังคมในยุคต่างๆ มักสงวนพื้นที่สำหรับพักผ่อนล่าสัตว์เป็นเกมส์กีฬา การนันทนาการได้พัฒนาพร้อมกับวิวัฒนาการของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ (พีระพงศ์ บุญศิริ, 2542; ไซโย ยิ่งเกศตรา, 2543)

การนันทนาการมีความสำคัญในด้านการฟื้นฟูสุขภาพกายและใจของมนุษย์ โดยเฉพาะสังคมที่มีความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมนั้นๆ เช่น ปัญหาความหนาแน่นของประชากร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรืออันตรายที่ได้รับจากเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุแห่งความตึงเครียดทางด้านจิตใจให้แก่ประชาชน

ในสังคมนั้นๆ ได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นกิจกรรมนันทนาการจึงเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของประชาชน หรือบุคคลที่ต้องการ ได้รับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน(พีระพงศ์ บุญศิริ, 2542) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมทำให้การเข้าถึงนันทนาการเปลี่ยนแปลงไปด้วย แหล่งนันทนาการได้ขยายจากสวนสาธารณะไปสู่แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งนันทนาการบางแห่ง เช่น ป่าอนุรักษ์ที่เคยจำกัดให้บุคคลเฉพาะกลุ่ม ก็เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าถึง (ไชโย ยิ่งเกตุรา, 2543)

นอกจากการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรมที่ทำให้การใช้ประโยชน์แหล่งนันทนาการเปลี่ยนแปลงแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การขยายตัวของประชากร ความหนาแน่นแออัดในเมือง ความเคร่งเครียดทางธุรกิจ ทำให้มนุษย์แสวงหาแหล่งนันทนาการที่สงบเงียบร่มรื่นและมีความเป็นธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน (นิวัติ เรืองพานิช, 2548)

จากแนวคิดด้านนันทนาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการนันทนาการเกิดขึ้นมาเนื่องจากการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์ก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าและตึงเครียด มนุษย์ต้องการที่จะหลบหนีหรือผ่อนคลาย โดยการประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถทำให้หายจากความเหนื่อยล้าและตึงเครียดนั้น

ประโยชน์และคุณค่าของนันทนาการ

แม้ว่านันทนาการจะไม่ใช้สิ่งทดแทนปัจจัย 4 ที่มนุษย์ต้องการเพื่อความอยู่รอดแต่นันทนาการเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าควบคู่ไปกับการมีชีวิตอยู่อย่างปกติธรรมดา และอาจถือว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ที่มนุษย์ต้องการก็ได้ โดยเฉพาะในสังคมที่มีการขยายตัวของประชากร มีการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดที่รุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ โดยสรุปแล้วประโยชน์และคุณค่าการนันทนาการมีดังต่อไปนี้ (สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต และ ศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร, 2535)

1. ประโยชน์และคุณค่าด้านสุขภาพร่างกาย (Physiological values) กิจกรรมนันทนาการที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อสุขภาพและร่างกาย กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยไปกระตุ้นระบบอวัยวะต่างๆ ของร่างกายและกล้ามเนื้อให้มีสภาพที่ดีขึ้น เช่น การเดินป่า ปีนเขา ตกปลา เล่นเรือ ขี่จักรยาน เล่นสกีน้ำ และการว่ายน้ำ เป็นต้น

2. ประโยชน์และคุณค่าทางจิตใจ (Psychological values) ในปัจจุบันนี้ทำให้คนเราอยู่ในภาวะของการแข่งขัน เร่งรีบ สภาพของสังคมเมืองที่ขยายและเติบโตมากขึ้นเกิดความตึงเครียดทางร่างกายและจิตใจได้สัมผัสกับธรรมชาติและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ก็จะช่วยให้คนเราเกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลายและมีความสุข

3. ประโยชน์และคุณค่าด้านเศรษฐกิจ (Economic values) แหล่งนันทนาการที่มีชื่อเสียงดึงดูดนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศเป็นอย่างมาก ปัจจุบันแหล่งนันทนาการ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หมู่เกาะ อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ เป็นองค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมชนบทที่ยากจนและอยู่ห่างไกลจากความเจริญ

4. ประโยชน์และคุณค่าด้านสังคม (Sociological values) ใช้เวลาว่างที่มีอยู่ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างเต็มที่ แหล่งนันทนาการที่มีชื่อเสียงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ด้านการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นจะห่างไกลอบายมุขไม่ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ผิดหรือเป็นภัยต่อสังคม การประกอบกิจกรรมนันทนาการร่วมกันเป็นการเปิดโอกาสให้คนเราสร้างความสัมพันธ์และปรับตัวเพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

5. ประโยชน์และคุณค่าด้านวัฒนธรรม (Cultural values) นันทนาการเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมมีการเรียนรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งที่เป็นมรดกของชาติ

6. ประโยชน์และคุณค่าด้านการศึกษา (Educational values) แหล่งนันทนาการหลายประเภท โดยเฉพาะที่เป็นธรรมชาติและที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งที่ให้คนทุกกลุ่มทุกระดับเข้าไปศึกษาคุณค่าเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นได้ด้วยตัวเอง ซึ่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้พบเห็น นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยที่สำคัญๆ

โดยสรุปคือ การนันทนาการมีคุณประโยชน์หลากหลาย ทั้งในด้านบุคคลที่ใช้ประโยชน์ แหล่งนันทนาการ และชุมชนท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของแหล่งนันทนาการ ตลอดจนการพัฒนาประเทศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

Chubb and Chubb (1981) ได้จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 2 กลุ่ม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม กล่าวคือ ความรู้สึกที่แสดงออกมาของบุคคล ที่มีผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตใจของคนเรา ทำให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้และทัศนคติ ทักษะและความรู้ เพศ วัฏจักรของอายุและวัย เป้าหมายและวิถีชีวิต รวมทั้งเวลาที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น

2. ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมและประชากร (Socioeconomic-Demography) ที่มีผลต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ โดยปัจจัยภายนอกตัวบุคคลจำแนกออกเป็นลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

2.1 ลักษณะพื้นฐานทางประชากร ประกอบด้วย การศึกษา ที่พักอาศัย การเกษียณอายุ เป็นต้น

2.2 ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รูปแบบการจ้างงาน รายได้ ภาษีวันหยุด โปรแกรมนันทนาการ เป็นต้น

2.3 ลักษณะทางสังคม ประกอบด้วย โครงสร้างทางสังคม กลุ่มทางสังคม อิทธิพลของศาสนาและการเมือง ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

ส่วน Hudman (1980 อ้างใน นงลักษณ์ อยู่เย็นดี, 2546) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจของบุคคลในการเดินทางท่องเที่ยวไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. ปัจจัยผลักดัน (Push factor) เป็นสภาพเงื่อนไขที่มากกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันภายในตัวบุคคลให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ความเคร่งเครียดจากการทำงาน ความแออัด ความอยากรู้ อยากเห็นในสถานที่แปลกใหม่ ความศรัทธาต่อศาสนา ภาระรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน การเยี่ยมชมเขียนญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูง รวมทั้งเหตุผลในด้านเกียรติภูมิและความมีชื่อเสียงของตน เป็นต้น

2. ปัจจัยดึงดูด (Pull factor) เป็นสภาพเงื่อนไขที่ดึงดูดเร้าใจให้บุคคลได้ออกเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ทัศนียภาพ สภาพภูมิทัศน์ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ชีวิตสัตว์ป่า สภาพภูมิอากาศ ความสะดวกสบาย การพัฒนาการคมนาคม สิ่งบันเทิงเริงรมย์ต่างๆ เป็นต้น

จากที่กล่าวข้างต้น พบว่า การที่บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการหรือตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว มีสาเหตุพื้นฐานมาจากความต้องการและความรู้สึกภายในของแต่ละบุคคล ประกอบกับปัจจัยเศรษฐกิจสังคม ลักษณะรูปแบบการเดินทางที่เป็นปัจจัยผลักดันกระตุ้นให้ตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งอิทธิพลของปัจจัยที่ดึงดูดเร้าใจให้เกิดการตัดสินใจท่องเที่ยวและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

อุทยานแห่งชาติและการจัดการ

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติ (National Park) หมายถึง ที่ดิน ซึ่งรวมความถึงพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล ที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ลักษณะที่ดินดังกล่าวเป็นที่ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ และมีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ซึ่งมีใช้ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งการศึกษา และความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป (ครองสิน บุญบุตร, 2536: 55)

อุทยานแห่งชาติของประเทศไทย ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายสำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ที่มีคุณค่าในเชิงวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และเชิงนิเวศวิทยา อุทยานแห่งชาติของประเทศไทยส่วนใหญ่ ถือเป็นแหล่งที่มีความสำคัญทั้งทางความสวยงามทางทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ความสวยงามของภูมิประเทศหรือภูมิศาสตร์ของอุทยานแห่งชาตินี้เป็นที่ประจักษ์ต่อทั้งผู้มาเยือนจากในและต่างประเทศ ซึ่งสิ่งที่ปรากฏต่อสายตาของนักท่องเที่ยวทั้งหลายนี้เป็นคำอธิบายในตัวเองได้อย่างดียิ่ง หากพิจารณาอุทยานแห่งชาติในแง่ของการเป็นพื้นที่อนุรักษ์แล้ว ถือว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการรักษาเสถียรภาพเชิงนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางด้านชีววิทยา พื้นที่อนุรักษ์เหล่านี้ยังเป็นสถานที่ที่พิเศษสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและเป็นแหล่งความรู้ทางการศึกษาอีกด้วย (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2547)

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาตินั้น The World Conservation Union หรือ IUCN กำหนดไว้ว่าการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองรักษาแหล่งธรรมชาติและทัศนียภาพ ที่มีความสำคัญระดับชาติ หรือระดับนานาชาติสำหรับใช้ประโยชน์ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา และนันทนาการของมนุษย์ และเพื่อกองไว้ซึ่งความเป็นตัวแทนระบบนิเวศของภูมิภาค สังคม สิ่งมีชีวิต และทรัพยากรพันธุกรรม ตลอดจนชนิดพันธุ์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและความหลากหลายทางนิเวศวิทยา (ดรรรชนี เอมพันธ์, 2547) ส่วนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติของประเทศไทยนั้นตามที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชระบุไว้มี 3 ประการ คือ (นิวัติ เรืองพานิช, 2548)

1. เพื่อคุ้มครองรักษาและอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ ตลอดจนถิ่นกำเนิดของทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่ในอุทยานแห่งชาตินั้นให้คงอยู่ตลอดไป
2. เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์
3. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนเป็นส่วนรวม

บทบาทและความสำคัญของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติมีบทบาทและความสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้
(สุรเชษฐ์ เชนฐมาศ, 2535)

1. สร้างความสมดุลด้านอุทกวิทยาป่าไม้และพืชคลุมดินตามธรรมชาติ
2. ช่วยรักษาทรัพยากรดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่ใกล้เคียง
3. ช่วยรักษาสภาพภูมิอากาศท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญทำให้ฝนตกในช่วงฤดูแล้งเป็นผลดีต่อการทำเกษตรมากยิ่งขึ้น
4. ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนพืชพันธุ์ ซึ่งอำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ

6. เป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพืชและสัตว์ชนิดต่างๆ
7. เป็นแหล่งสนับสนุนการท่องเที่ยวและนันทนาการ
9. เป็นแหล่งการจ้างงานทำให้เกิดงานในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น การจ้างงานเกี่ยวกับงานบริการต่างๆ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การจ้างการเป็นไกด์ผู้นำทาง เป็นต้น
10. เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและให้ความรู้แก่ผู้มาเยือน นักท่องเที่ยว นิสิตนักศึกษา และคนในท้องถิ่น
11. ช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนที่อาศัยใกล้กับอุทยานแห่งชาติ เช่น สร้างความสวยงาม และรื่นรมย์ และช่วยลดซับมลพิษ

การจัดการอุทยานแห่งชาติ

จากบทบาทและความสำคัญของอุทยานแห่งชาติที่หลากหลาย การจัดการอุทยานแห่งชาติ จึงมีหลักการที่ยึดปรัชญาของการอนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ให้อยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย การจัดการอุทยานแห่งชาติ จึงตัดครอบคลุมหลายมิติที่เกี่ยวข้องกันอย่างลึกซึ้ง ดังนี้ (ดร.ชนิ เอ็มพันธ์ และ สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, 2539)

1. การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องครอบคลุมถึงการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การพังทลายของดินตามไหล่เขา การบุกรุกแผ้วถางป่า การลักลอบล่าสัตว์ป่า การซ่อมแซมทรัพยากรที่เสื่อมโทรม ตลอดจนปัญหาผลกระทบที่เกิดจากผู้ใช้ประโยชน์ และจากพฤติกรรมทำลายในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น
2. การจัดการแหล่งนันทนาการ การจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องครอบคลุมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับนันทนาการและโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติในพื้นที่ ระบุถึงแหล่งท่องเที่ยววิธีการในการบำรุงรักษาพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม ควบคุมไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อนิเวศป่าไม้ และสัตว์ป่า ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่เดียวกันเป็นให้บริการแก่

นักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและความเพลิดเพลิน รวมทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์อีกด้วย

3. การบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร เมื่อมีการพัฒนาอุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งนันทนาการ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์มากจะทำให้ทรัพยากรต่างๆทั้งเป็นธรรมชาติและที่สร้างขึ้นชำรุดทรุดโทรมลง การจัดการอุทยานแห่งชาติจะต้องกำหนดแนวทางการบำรุงรักษา หรือฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมด้วย

4. การอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากอุทยานแห่งชาติไม่ได้ตั้งอยู่โดดเดี่ยว แต่แวดล้อมด้วยชุมชนต่างๆทั้งที่อยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติและภายในเขตอุทยานแห่งชาติเอง ตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่ที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความประสานประโยชน์และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานดังกล่าว และประชาชนท้องถิ่นให้สามารถแบ่งปันประโยชน์ร่วมกัน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กำหนดความสำคัญก่อนหลัง เนื่องจากการจัดการอุทยานแห่งชาติครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย และในบางครั้งจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการจัดการ หรือในบางกรณีเป้าหมายที่กำหนดไว้อาจไม่สอดคล้องหรือขัดกัน เช่น การเป็นแหล่งท่องเที่ยวกับการสงวนพื้นที่เฉพาะ การจัดการอุทยานแห่งชาติที่ดีจะต้องกำหนดลำดับความสำคัญของพื้นที่ย่อยในเขต และบริหารจัดการให้ได้ตามเป้าหมายดังกล่าว

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมูลค่า

มูลค่าโดยรวมทางเศรษฐศาสตร์ของสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ยากจะมองเห็นหรือวัดได้ เพราะไม่มีการซื้อขายกันในตลาด ทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ แต่ความจริงแล้วทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีมูลค่า ดังภาพที่ 1 มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (สมพร อิศวิลานนท์, 2540)

1. มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ (Use value) หมายถึง การที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมแก่ประชาชน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 มูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรง (Direct use value) คือ การที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงจากสินค้าและบริการ ที่เกิดจากทรัพยากรของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจับปลาจากทะเลเป็นอาหาร การชมความงามของทะเล

1.2 มูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยอ้อม (Indirect use value) การที่สิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งและให้ประโยชน์ต่อประชาชนโดยผ่านกระบวนการผลิต เช่น คุณภาพน้ำในแม่น้ำที่สะอาดช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำประปา ทำให้ค่าน้ำประปาลดลง

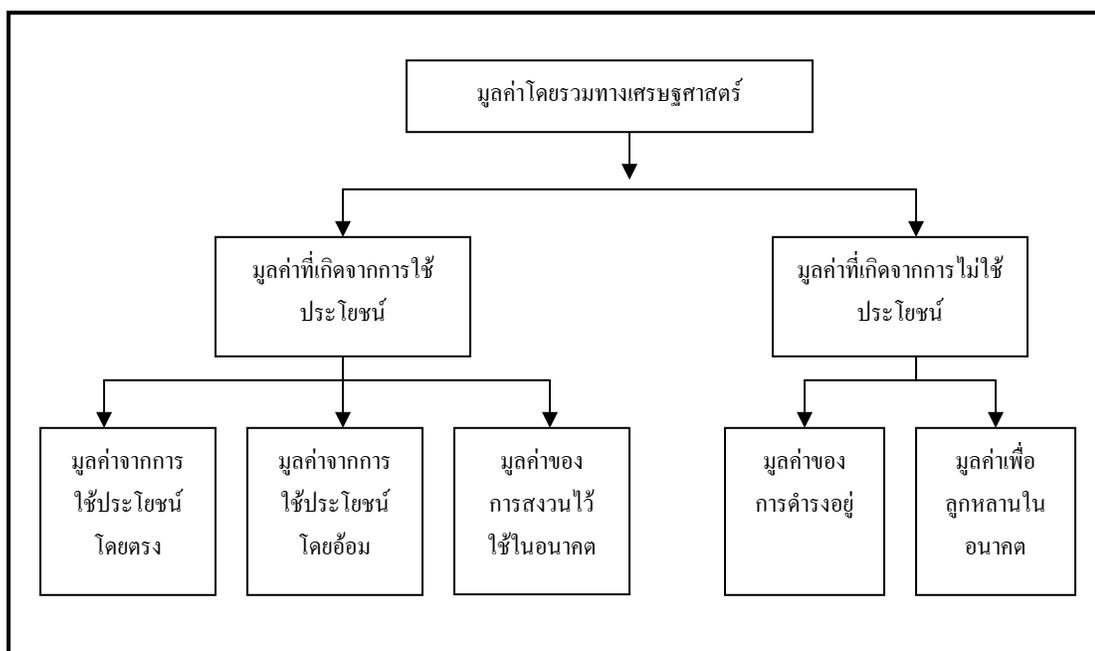
1.3 มูลค่าจากการเลือกที่สงวนไว้ใช้ในอนาคต (Option value) เป็นมูลค่าที่บุคคลในสังคมให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่ปัจจุบันยังไม่ได้ใช้บริการที่เกิด และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นเลย แต่ก็ให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ

2. มูลค่าที่ไม่ได้เกิดจากใช้ประโยชน์ (Non-use value) หมายถึง คุณค่าที่บุคคลให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ได้ใช้และไม่ได้คิดจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น คุณค่านั้นอาจเกิดจากความรู้สึกผูกพันทางสังคม ชุมชนของลูกหลานของบุคคลนั้น แต่ไม่ได้เกิดจากเพื่อประโยชน์ของตนเอง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 มูลค่าของการดำรงอยู่ (Existence value) หมายถึง มูลค่าที่สนองความต้องการของบุคคลที่ปรารถนาให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นคงอยู่ แม้ว่าจะไม่มีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นเลยก็ตาม เช่น การอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์หายาก เป็นต้น

2.2 มูลค่าเพื่อลูกหลานในอนาคต (Bequest value) เป็นมูลค่าที่บุคคลในรุ่นปัจจุบันต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ เช่น มูลค่าของการอนุรักษ์สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ การอนุรักษ์แหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพราะหาก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวถูกทำลาย จะไม่สามารถทำให้กลับคืนสภาพได้ และบุคคลรุ่นหลังจะไม่ได้ใช้ประโยชน์

ภาพที่ 1 มูลค่าโดยรวมทางเศรษฐศาสตร์

ที่มา: ดัดแปลงจาก สมพร อิศวิลานนท์(2540)

สำหรับในการศึกษาครั้งนี้เป็นการหามูลค่าจากการใช้ประโยชน์ทางตรงจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือ มูลค่าที่เกิดจากการที่ประชาชนเข้ามาใช้อุทยานแห่งชาติของนายอัยจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อการนันทนาการหรือพักผ่อนหย่อนใจ

การประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประเมินมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิธีหลักๆ ได้แก่ (เพ็ญพร เจนการกิจ, ม.ป.ป.)

1. วิธีการให้เปิดเผยความพึงพอใจ (Stated Preference Approach) วิธีการนี้ถือเป็นการประเมินโดยตรงเพราะเป็นการสอบถามหรือสัมภาษณ์ของผู้บริโภคโดยตรง สำหรับผู้บริโภคซึ่งแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดของรายได้ หรือต้องการบริหารค่าใช้จ่ายให้เกิดขึ้น

น้อยที่สุด ภายใต้ระดับบรรทัดประโยชน์ที่ต้องการ วิธีการนี้สามารถประเมินได้ทั้งมูลค่าจากการใช้และมูลค่าจากการไม่ได้ใช้ เป็นการประเมินโดยอาศัยการสร้างสถานการณ์สมมติด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์ความเต็มใจจ่ายหรือความเต็มใจรับการชดเชยของบุคคลที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ ซึ่งวิธีการนี้แบ่งออกเป็น 2 วิธี

1.1 วิธีการประเมินด้วยการสร้างตลาดสมมติ หรือ Contingent Valuation Method

1.2 วิธีการประเมินด้วยแบบจำลองทางเลือก หรือ Attribute-Based Method

2. วิธีสังเกตจากความพึงพอใจ (Revealed Preference Approach) วิธีการนี้ถือเป็นการประเมินโดยอ้อม อาศัยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่สะท้อนความพึงพอใจที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาผ่านการบริโภค หรือการใช้ประโยชน์สินค้าและบริการที่มีอยู่ในตลาด ซึ่งสินค้าเอกชนเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง โดยความเกี่ยวข้องอาจอยู่ในรูปการใช้ประกอบกัน หรือการใช้ทดแทนกัน วิธีการนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน

2.1 วิธีการประเมินจากมูลค่าตลาดโดยตรง (Conventional market) อาศัยความสัมพันธ์ที่ว่า เมื่อสินค้าหรือบริการจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งใช้ประโยชน์โดยสังคมหรือชุมชน สามารถซื้อขายได้ในตลาดเพราะมีราคาปรากฏ การเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งแวดล้อม ทำให้ผลผลิตที่สามารถซื้อขายได้ในตลาดดังกล่าวต้องเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะใช้มูลค่าตลาดของผลผลิตนั้นๆ ประเมินได้โดยตรง เพราะเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป ปริมาณหรือคุณภาพของสินค้าที่เกี่ยวข้องก็เปลี่ยนด้วย เทคนิคการประเมินค่าในกลุ่มนี้ ได้แก่ Change In Productivity Method, Cost Of Illness Method, Averting/Avoidance Cost Method เป็นต้น

2.2 วิธีการประเมินจากตลาดตัวแทน (Surrogate market) ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีผลต่ออุปสงค์หรืออุปทานของสินค้าที่มีอยู่ในตลาด หรือมีผลต่อราคาคุณภาพของสินค้านั้นๆ เพราะเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป อุปสงค์/อุปทานของสินค้าที่เกี่ยวข้องก็เปลี่ยนด้วย เทคนิคการประเมินค่าในกลุ่มนี้ ได้แก่ Travel Cost Method, Property Value Method, Household Production Function เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการหามูลค่าทางด้านนันทนาการ ดังนั้นจึงใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การเดินทาง ในการประเมินมูลค่าจะใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการเดินทางในระดับบุคคลในการ ประเมิน เนื่องจากเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ ภูจองนายอย

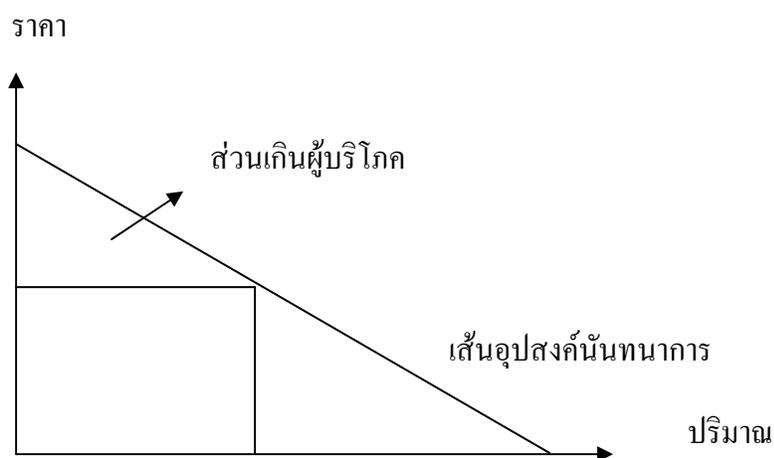
การประเมินมูลค่าแหล่งนันทนาการโดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

การประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีวิเคราะห์จากค่าใช้จ่ายใน การเดินทาง (Travel Cost Method) เป็นวิธีที่ใช้วัดมูลค่าการใช้ประโยชน์โดยตรง และมีการนำมาใช้ ในการประเมินมูลค่าเชิงนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยว ในการประเมินมูลค่าประโยชน์ทางด้าน นันทนาการต้องอาศัยเทคนิคการประเมินมูลค่า โดยมีข้อสมมติที่สำคัญของวิธีการประเมินมูลค่า โดยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางคือ นักท่องเที่ยวเป็นผู้มีเหตุผลจากการเปรียบเทียบระหว่าง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งนันทนาการ กับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการ ท่องเที่ยว หากคาดว่าจะได้รับความพึงพอใจมากกว่าค่าใช้จ่ายในการเดินทางมายังแหล่งนันทนาการ ก็จะตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว (ชันวา จิตต์สงวน, 2540)

การประเมินมูลค่าแหล่งนันทนาการโดยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง คือ วิธีการ ประเมินมูลค่าแหล่งนันทนาการ โดยการประมาณค่าพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์ หรือหามูลค่าประโยชน์ที่ ได้จากส่วนเกินผู้บริโภค (ภาพที่ 2)

อุปสงค์สำหรับแหล่งนันทนาการ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณมากน้อย(จำนวน วัน,จำนวนครั้ง) ที่ผู้ใช้บริการเข้าไปท่องเที่ยวและนันทนาการกับราคา โดยให้จำนวนเงิน ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางจากที่พักอาศัยของผู้มานันทนาการถึงแหล่งนันทนาการแต่ละครั้ง เป็นหน่วยวัดราคา และแหล่งนันทนาการนั้นเป็นที่ต้องการของคนในสังคมเพียงไร สามารถวัดได้จาก จำนวนครั้งของ การมานันทนาการในพื้นที่นันทนาการนั้นๆ ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น 1 ปี ค่าใช้จ่ายในการ เดินทางแต่ละครั้งเป็นหน่วยในการวัดราคา โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เช่น ระดับรายได้ การศึกษา รสนิยม เป็นต้น แต่เนื่องจากการท่องเที่ยว และการนันทนาการมีลักษณะพิเศษแตกต่าง จากสินค้าชนิดอื่นๆ เนื่องจากการที่จะได้รับสินค้าและบริการทางด้านนันทนาการ ผู้บริโภคต้อง เดินทางไปใช้บริการด้วยตนเอง มีผลให้ผู้บริโภคต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางในระดับแตกต่างกันไปตามระยะทางที่จะต้องเดินทาง และเป็นธรรมดาที่ผู้ที่มีที่พักอยู่ใกล้กับพื้นที่แหล่งนันทนาการ มีแนวโน้มที่จะเดินทางไปใช้บริการมากกว่าผู้ที่อยู่ไกลเพราะค่าเสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการ

เดินทางต่ำกว่า จากความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าว ค่าความชันของเส้นอุปสงค์ สำหรับแหล่งนันทนาการมีค่าความชันเป็นลบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามมีลักษณะผกผันกัน คือ ถ้าค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีค่ามากขึ้น จำนวนครั้งของการเดินทางมานันทนาการก็จะน้อยลง ดังนั้น จากความสัมพันธ์ในลักษณะนี้นำไปสู่การหาเส้นอุปสงค์สำหรับประโยชน์ที่เป็นตัวเงินของแหล่งนันทนาการ

ภาพที่ 2 ส่วนเกินผู้บริโภค

ในการประเมินมูลค่าแหล่งนันทนาการโดยวิธีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (Travel Cost Method) สามารถแบ่งวิธีวิเคราะห์ได้ 2 วิธี คือ วิธีการคำนวณค่าทางด้านนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยวจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางในระดับเขต และวิธีการคำนวณค่าทางด้านนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยวจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล Mishan (1976 อ้างใน นवलศรี เพชรรัตน์, 2543)

วิธีการคำนวณค่าด้านนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับเขต (Zonal Travel Cost Method)

วิธีการคำนวณค่าด้านนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางในระดับเขต ใช้วิธีการวิเคราะห์และประมาณจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางและตัวแปรทางเศรษฐกิจสังคม โดยแบ่งเป็นเขต วิธีนี้สามารถใช้ได้เมื่ออยู่ในสภาพความจำกัดของข้อมูล คือทราบเพียงจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณแหล่งนันทนาการนั้นในแต่ละปีว่ามาจากเขตหรือจังหวัดใด เพื่อแสดงถึงระยะทางในการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากที่

พักอาศัยมายังแหล่งนันทนาการ และค่าใช้จ่ายในค่าเดินทางโดยเฉลี่ยของแต่ละเขต โดยวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับเขต มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ คือ (สมพร อิศวลานนท์, 2540)

1. แบ่งพื้นที่โดยอาศัยที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางพื้นที่รัศมีรอบจุดศูนย์กลาง แบ่งออกเป็นวงแหวนในระยะห่างต่างๆกัน และแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนผู้ใช้บริการ ค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยว และระยะทางที่ใช้ในการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. คำนวณหาอัตราการมาเที่ยวของประชากรในแต่ละเขตต่อประชากร 1,000 คน
4. คำนวณหาความสัมพันธ์ระหว่างการมาท่องเที่ยวต่อประชากร 1,000 คนกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการเดินทางมาท่องเที่ยว
5. สร้างเป็นเส้นอุปสงค์รวมของการมาท่องเที่ยวทั้งหมดของประชากร โดยการนำผลของสมการความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการมาท่องเที่ยวต่อประชากร 1,000 คน กับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันในการเดินทางมาท่องเที่ยว มาคำนวณหาอัตราการมาแหล่งท่องเที่ยวต่อประชากร 1,000 คน ในแต่ละเขต เมื่อมีการสมมุติการเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่ละระดับขึ้นไปเรื่อยๆ
6. คำนวณหาพื้นที่ได้เส้นอุปสงค์ในข้อ (5) พื้นที่ได้เส้นอุปสงค์นี้ แสดงถึงมูลค่าความเต็มจ่ายของนักท่องเที่ยว หรือประโยชน์เพื่อการนันทนาการหรือท่องเที่ยวต่อปี

วิธีการคำนวณค่าทางด้านนันทนาการ ของสถานที่ท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล (Individual Travel Cost Method)

วิธีการคำนวณค่าทางด้านนันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล ใช้วิธีการคำนวณหาเส้นอุปสงค์แสดงความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการระดับบุคคล จากความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเดินทาง กับจำนวนครั้งของการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการของแต่ละบุคคล สำหรับตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าของเวลา และตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ

เช่น รายได้ ระดับการศึกษา อายุ เพศ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลระดับบุคคลซึ่งจะสะท้อนถึงอุปสงค์ในการเดินทาง และให้ค่าที่มีความละเอียดและสะท้อนถึงพฤติกรรม การท่องเที่ยวรายบุคคลได้ชัดเจนกว่าวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับเขต และวิธีวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคลมีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ระบุที่ตั้งขอบเขตและลักษณะทางนันทนาการของแหล่งนันทนาการที่จะศึกษา โดย อาจรระบุถึงสถานที่ตั้ง ลักษณะของแหล่งนันทนาการทดแทนอื่นๆที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้ บริการทดแทนแหล่งนันทนาการที่จะศึกษาด้วย

2. กำหนดขนาดตัวอย่างจากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในแต่ละปี และทำการสัมภาษณ์ นักท่องเที่ยวที่เป็นตัวอย่าง ณ แหล่งนันทนาการที่ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคมแต่ละปัจจัยกับตัวแปรตามคือ จำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวแหล่ง นันทนาการ โดยใช้ข้อมูลระดับบุคคล และใช้วิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)

$$Q_i = f(Tc_i, x_i) \quad (1)$$

โดยที่

Q_i = จำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว ณ แหล่งนันทนาการของบุคคล i ในระยะเวลา 1 ปี

Tc_i = ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปและกลับ ระหว่างแหล่งที่พักอาศัยถึงแหล่งนันทนาการ ของบุคคล i ซึ่งประกอบด้วย ค่าพาหนะในการ เดินทางไปและกลับค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าที่พักแรม ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกิดจากการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวแหล่ง นันทนาการของบุคคล i

x_i = ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ของบุคคล i ที่เดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งนันทนาการ i อาทิเช่น รายได้, ระดับการศึกษา อายุ, เพศ

หาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการกับ ตัวแปรอิสระ เพื่อแสดงว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์ต่อจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการของนักท่องเที่ยว

4. ทำการประเมินมูลค่าทางนันทนาการ โดยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล

4.1 จากสมการอุปสงค์ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่อครั้งของบุคคล i และตัวแปรอิสระต่างๆ นำมาคำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภคของบุคคล i ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยคำนวณหาพื้นที่ใต้เส้นอุปสงค์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว กับค่าใช้จ่ายในการเดินทางต่อครั้งของบุคคล i ด้วยวิธีการปริพันธ์ (Integrate) ในช่วงค่าใช้จ่ายในการเดินทางของบุคคล i (Tc_i) ถึง ($Tc_{i \max}$) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงสุดของบุคคล i หรือ Choke price (ระดับราคาที่ทำให้จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการ = 0 หรือไม่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการนั้นเลย)

โดยใช้สูตร

$$CS_i = \int_{Tc_i}^{Tc_{i \max}} (Tc_i, x_i) dTc \quad (2)$$

4.2 คำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภคต่อครั้งของการมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการโดยคำนวณจาก

ส่วนเกินผู้บริโภคต่อการเดินทาง 1 รอบต่อคน = ส่วนเกินผู้บริโภคต่อบุคคลหารจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการของบุคคล i เฉลี่ยต่อปี

4.3 คำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภคทั้งหมดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการ (มูลค่าทางนันทนาการ) โดยนำค่าส่วนเกินผู้บริโภคต่อการเดินทาง 1 รอบต่อคน คูณด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยทั้งหมดต่อปี ที่มาท่องเที่ยวบริเวณแหล่งนันทนาการ

มูลค่าทางนันทนาการของแหล่งนันทนาการ = ส่วนเกินผู้บริโภค/การเดินทาง 1 รอบต่อคน คูณ จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยทั้งหมดต่อปี

วิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล มีข้อได้เปรียบในการใช้มากกว่าวิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับเขต เนื่องจากวิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล ใช้ข้อมูลที่มีความหลากหลายมากกว่าและให้ค่าที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับเขต ซึ่งใช้ข้อมูลในภาพรวมของแต่ละเขตเป็นหลักและมีข้อสมมติว่าอุปสงค์ที่ประมาณได้ จะเป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยวจากแต่ละเขตซึ่งจะสะท้อนพฤติกรรมโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวทั้งหมด แต่วิธีจากวิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล เป็นอุปสงค์ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลรายบุคคลและให้ค่าที่มีความละเอียดและสะท้อนถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวรายบุคคลได้ชัดเจนกว่า (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542)

ปัญหาและการแก้ไขปัญหาการใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล

สำหรับปัญหาและการแก้ไขปัญหาการใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล (ITCM) สามารถสรุปเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษารุ่นนี้ ได้ดังนี้ (โสมสกว เพชรานนท์, 2543)

1. การเลือกรูปแบบสมการ ในการเลือกรูปแบบสมการสำหรับสมการอุปสงค์ค่อนข้างเป็นประเด็นสำคัญ เพราะในทางทฤษฎีไม่ได้ระบุรูปแบบสมการที่เหมาะสม การเลือกรูปแบบสมการที่ต่างกันจะทำให้คำตอบที่ได้จากการคำนวณค่าส่วนเกินผู้บริโภคต่างกัน

สำหรับการแก้ไขปัญหา การเลือกรูปแบบสมการ เนื่องจากในทางทฤษฎีไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบสมการที่แน่ชัดสำหรับเทคนิค ITCM ดังนั้นวิธีหนึ่งที่ใช้เลือกรูปแบบสมการคือ การพิจารณาสมการที่ให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มากที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการเดินทางมายังแหล่งนันทนาการ การวิเคราะห์โดยใช้ ITCM ต้องพยายามแยกความแตกต่างระหว่างนักท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายไปยังแหล่งนันทนาการที่ทำการศึกษาโดยตรง (Purposive visitors) และนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีเป้าหมายไปยังแหล่งนันทนาการโดยตรง แต่ได้รับความพอใจมากที่สุดเมื่อเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ และแวะไปยังแหล่งนันทนาการซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาด้วยสาเหตุบางประการ

สำหรับวิธีแก้ไขปัญหา การใช้แบบสอบถาม ให้นักท่องเที่ยวให้แต้มคะแนนความสนุก ความเพลิดเพลิน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมจากการไปยังแหล่งนันทนาการที่เป็นพื้นที่ศึกษา โดยเปรียบเทียบกับความเพลิดเพลิน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นตลอดการเดินทาง โดยแต้มคะแนนที่ให้อยู่ระหว่าง 0-1 หรือ 0-100 เป็นต้น แล้วนำแต้มคะแนนดังกล่าวไปถ่วงน้ำหนัก ต้นทุนการเดินทางทั้งหมด เพื่อหาสัดส่วนหรือต้นทุนการเดินทางที่นักท่องเที่ยวแวะไปยังแหล่ง นันทนาการที่เป็นพื้นที่ศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุดมศักดิ์ ศิลประชาวงศ์ (2544) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าทางนันทนาการและ มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดของหมู่เกาะพีพีด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล ทำการสอบถามทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ใช้ตัวอย่างจำนวน 630 ตัวอย่าง โดยเลือกใช้รูปแบบ สมการ Double log demand function พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยว หมู่เกาะพีพี ในกรณีนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ ปัจจัยการเป็นสมาชิกองค์การสิ่งแวดล้อมค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง และระดับการศึกษา ในกรณีนักท่องเที่ยวในต่างประเทศ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวหมู่เกาะพีพี ได้แก่ ปัจจัยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สถานภาพ สมรส เพศ อายุ และมูลค่าทางนันทนาการของหมู่เกาะพีพีจากนักท่องเที่ยวชาวไทย เท่ากับ 69.90 ล้านบาท และของชาวต่างประเทศเท่ากับ 8,146.44 ล้านบาท

นภดล จันระวัง (2545) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าทางนันทนาการ และมูลค่าทาง เศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่เกาะพีพีด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล เพื่อประเมิน มูลค่าเชิงนันทนาการของหมู่เกาะพีพี และใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า เพื่อประเมินมูลค่า ทางเศรษฐกิจทั้งหมด โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 350 ตัวอย่าง โดยสอบถามเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการ เดินทาง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยไม่พิจารณาค่าของเวลา เพศ และสถานภาพ การมี บ้านพักเป็นของตัวเอง และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Double log demand function และมี มูลค่าทางนันทนาการ เท่ากับ 72.30 ล้านบาท สำหรับมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่เกาะพีพี เท่ากับ 23,589.92 ล้านบาท

กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว (2547) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินทางด้านนันทนาการของอุทยานสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 318 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพียงอย่างเดียว และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Log linear demand function และมีมูลค่าทางนันทนาการเท่ากับ 51.43 ล้านบาท

จรัญ คุ้มพันธ์ (2547) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางแบบแบ่งเขต และใช้วิธีสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 626 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพียงปัจจัยเดียว และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Double log demand function และมีมูลค่าทางนันทนาการเท่ากับ 55.45 ล้านบาท สำหรับผลจากวิธีวิเคราะห์สมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่าพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่าย ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว อายุของนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สำหรับมูลค่ามีค่าเท่ากับ 2.33 ล้านบาท

ณัชชา ว่องวัฒนานุกูล (2547) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการบริเวณชายหาดแม่รำพึง จังหวัดระยองด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 322 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการศึกษา และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Linear demand function และมีมูลค่าทางนันทนาการเท่ากับ 217.18 ล้านบาท

วนิดา รัตนพันธุ์ (2547) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าด้านและการจัดการด้านนันทนาการของพื้นที่ถ้ำเขากอบ จังหวัดตรัง ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 321 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพียงอย่างเดียว และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Double log demand function และมีมูลค่าทางนันทนาการเท่ากับ 250.02 ล้านบาท

ปานรดา ลภัสราบุญ (2550) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 323 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคลพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และพบว่าสมการที่เหมาะสมอยู่ในรูป Linear demand function และมีมูลค่าทางนันทนาการ เท่ากับ 259.98 ล้านบาท

Himayatullah (2004) ทำการวิจัยอุปสงค์นันทนาการ และประเมินมูลค่าของอุทยานแห่งชาติ Margalla hills ในประเทศปากีสถาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ Margalla hills ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล และเพื่อวิเคราะห์อุปสงค์นันทนาการและมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการที่เปลี่ยนแปลงไปในกรณีที่มีการปรับปรุงคุณภาพด้านนันทนาการภายในอุทยานฯ โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 1,000 ตัวอย่าง ผลจากวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการเดินทาง คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง รายได้ และระดับคุณภาพของอุทยานฯ และมีมูลค่าทางนันทนาการ เท่ากับ 3.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในกรณีที่มีการปรับปรุงคุณภาพด้านนันทนาการภายในอุทยานฯ ทำการศึกษาโดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์นันทนาการ โดยเปรียบเทียบระหว่างอุปสงค์นันทนาการจริงกับอุปสงค์นันทนาการสมมติในกรณีที่มีการปรับปรุงคุณภาพด้านนันทนาการ ผลการวิจัยพบว่า การปรับปรุงคุณภาพด้านนันทนาการทำให้มูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการเพิ่มขึ้นจากกรณีปกติ ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับ 3.63 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากการตรวจเอกสาร ทำให้ทราบถึงหลักการและแนวคิดทฤษฎีในเบื้องต้น ทั้งในด้านนันทนาการ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ และด้านการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการวิจัย นอกจากนี้ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึงหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินมูลค่าแห่งนันทนาการ รวมทั้งทำให้ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการในการศึกษาวิจัยด้านการประเมินมูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยมูลค่าด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในครั้งนี้

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

ความเป็นมา

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีเนื้อที่ทั้งหมด 686 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมบางส่วนของอำเภอภูพาน อำเภอหนองหาน และอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเกิดขึ้นจากประชาชนในพื้นที่ร้องขอให้รัฐบาลจัดตั้งขึ้น และได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2530

ภาพที่ 3 แผนที่ตั้งอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี
ที่มา: หามานานท่องเที่ยวทั่วไทย(2550)

พื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย หรือน้ำย้อย ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และเนินเขา ประกอบด้วยภูเขาเล็กๆ สลับซับซ้อนมากมาย เช่น ภูจองนายอย ภูจองน้ำซับ ภูจันทร์แดง ภูพลาญยาว มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 300–600 เมตรจากระดับน้ำทะเล สภาพป่าโดยทั่วไปเป็น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง มีพรรณไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น ร้อยละ 75 ของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีสภาพธรรมชาติที่งดงาม ชื่ออุทยานแห่งชาติแสดงถึงลักษณะเด่นของอุทยานแห่งนี้ คือ ดันจอง หรือต้นตำรอง ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนนายอย แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งต้นน้ำลำธารมีน้ำไหลย่อยลงมาตามเพิงผาที่อยู่ใกล้น้ำตก และมีลำน้ำสายน้ำสำคัญต่างๆ เช่น ลำโดมน้อย ลำโดมใหญ่ และห้วยหลวง เป็นต้น

ภูมิอากาศ

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบเขตร้อน ทุ่งหญ้าสะวันนา (Tropical savannah) คือมีช่วงความแตกต่างของฤดูฝนและฤดูแล้งอย่างเห็นชัดเจน มีช่วงกลางวันยาวในภาคฤดูร้อน และมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงตลอดปีประมาณ 35.9° C ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี 1,125.6 มม. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดในเดือนสิงหาคม ประมาณ 322.6 มม. ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยทั้งปี 72.9 %

สภาพป่าไม้และสัตว์ป่า

สภาพป่าของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ประกอบด้วยพรรณไม้ชนิด ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ซึ่งขึ้นอยู่เป็นส่วนๆ มีพรรณไม้ขึ้นหนาแน่นประมาณร้อยละ 75 โดยเฉลี่ยประกอบด้วยไม้พื้นล่างขึ้นหนาแน่น ได้แก่ จำปาป่า และพรรณไม้ดอกต่างๆแซมเป็นไม้พื้นล่างให้กับไม้ยืนต้นจำพวกตะเคียนทอง ประคู้ ยาง กระบาก ปูจ้าว พะยูง มะค่า แกล เป็นต้น และเนื่องจากสภาพป่าของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศลาวและกัมพูชา จึงเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก โดยมีสัตว์ป่าที่สำคัญ ได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง กระเจงเล็ก หมูป่า ชะมด หมิวขอ หมาวิน หมูหริ่ง กระต่ายป่า ชะนี กระตัง นกเป็ดก่า เป็นต้น

สถานที่ท่องเที่ยวภายในบริเวณอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

น้ำตกห้วยหลวง หรือน้ำตกบักเตว

น้ำตกห้วยหลวง หรือน้ำตกบักเตว เป็นน้ำตกขนาดใหญ่เกิดจากลำธารห้วยหลวงไหลตกจากหน้าผาที่มีความสูงประมาณ 45 เมตร เบื้องล่างมีลักษณะเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ พื้นน้ำเป็นสีเขียวมรกต และมีหาดทรายขาว ลำธารห้วยหลวงมีแก่งสวยงามหลายแก่ง เช่น แก่งกะเลา ซึ่งประกอบไปด้วยพรรณไม้นานาชนิดและหมู่ผีเสื้อ แก่งสนสามพันปี เป็นแก่งหินกลางป่าที่มีพืชพันธุ์สมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และแก่งศิลาทิพย์ ซึ่งแก่งขนาดใหญ่ เกิดจากลำธารห้วยหลวงไหลผ่านลานหินทราย ผ่านแหล่งหินหักลงเป็นชั้น จนเกิดเป็นน้ำตกขนาดเล็ก บริเวณลานหินกลางลำธารเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกกันว่า “กุ่มภักษณ์” คือหินถูกกระแสน้ำกัดเซาะจนเกิดเป็นหลุมกลมมากมายขนาดเล็กละใหญ่ตื้นลึกแตกต่างกันไปตามความแรงของสายน้ำ

พลาญป่าชาด

พลาญป่าชาดอยู่ระหว่างเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติมีลักษณะเป็นลานหินสลับด้วยทุ่งดอกไม้้นานาชนิด(ดอกหญ้าต่าง ๆ ที่ได้รับพระราชทานนามจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ฯ เช่น มณีเทวา คุณิดา สรัสจันทร เป็นต้น) บางส่วนเป็นผืนป่าเต็งรังขนาดใหญ่ เต็มไปด้วยต้นยาง หรือต้นชาด

ภูหินด่าง

ภูหินด่างเป็นภูเขาหินทรายที่ประกอบไปด้วยป่าลานหินที่มีลักษณะทางธรณีวิทยาที่สวยงามแปลกตาแตกต่างจากที่อื่น ได้แก่ ลานหินงอก ลานหินเป็นระแหง แอ่งหินเว้าและร่องหินแยกที่ผนังหินได้พึงผาปรากฏแถบสีแดงและสีชมพูอยู่หลายแห่ง ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ “ภูหินด่าง”

น้ำตกแก้งแม่ฟอง

น้ำตกแก้งแม่ฟองอยู่กลางป่าลึกอันอุดมสมบูรณ์ เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำไ้มน้อย โดยสายน้ำไหลผ่านลานหินแล้วตกลงจากหน้าผาที่มีความสูงประมาณ 10 เมตร ในช่วงฤดูฝนจะมีพืชจำพวกมอส และเฟิร์นขึ้นทั่วทั้งบริเวณ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในบริเวณอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว โดยมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 2 แห่ง คือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณที่ทำการสำนักงาน และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกห้วยหลวง นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเรื่องที่พัก การเดินทาง แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ใกล้เคียง โดยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ที่ประจำอยู่ ณ ศูนย์บริการได้ รวมทั้งมีห้องสุขา ที่พัก ร้านอาหาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึกตามจุดท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สิ่งอำนวยความสะดวก ณ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

ลำดับ	รายการ	จำนวนห้องนอน/ห้องน้ำ	จำนวน(คน)	ราคา/คืน
1	บ้านภูจอง 101 (แดงอุบล)	1/1	3	600
2	บ้านภูจองหยาดน้ำค้าง	1/1	3	600
3	บ้านภูจอง 104 (มณีเทวา)	2/2	6	1200
4	บ้านภูจอง 104 (ฝ้ายป่า)	3/2	8	1600
5	บ้านภูจอง 911 (นนทรี)	2/2	40	4000
6	ห้องประชุม	-	50	-
7	ห้องน้ำรวมหญิง	อาบนํ้า 2 สุขา 2	-	-
8	ห้องน้ำรวมชาย	อาบนํ้า 2 สุขา 3	-	-
9	เต็นท์เล็ก	-	-	-
10	เต็นท์ใหญ่	-	-	-
11	ลานกางเต็นท์	-	200	คนละ 30

ที่มา: อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย(2550)

การจัดการอุทยานแห่งชาติของนายอย

บุคลากรเจ้าหน้าที่

1. ข้าราชการ	จำนวน	4	ราย
2. ลูกจ้างประจำ	จำนวน	11	ราย
3. พนักงานราชการ	จำนวน	62	ราย
4. ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน	จำนวน	33	ราย

จากจำนวนบุคลากรเจ้าหน้าที่ดังกล่าว แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ด้านบริการ ได้แก่ แม่บ้านดูแลบ้านพัก เวย์ยาม ชุรการ ประชาสัมพันธ์ วิทยากรดูแลรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประมาณ 60 คน
2. เจ้าหน้าที่ด้านป้องกันปราบปราม ประมาณ 40 คน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติของนายอยเฉลี่ยคนละประมาณ 10,718.75 ไร่ หรือ 17.15 ตารางกิโลเมตร

ทรัพยากรทางการเงิน

อุทยานแห่งชาติของนายอยได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาล ในการจัดการพื้นที่ประมาณ ปีละ 2.5 ล้านบาท เช่น ในปี พ.ศ. 2549 ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 2,459,090 บาท ประมาณร้อยละ 70 ของงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายวัน ที่เหลือเป็นงบดำเนินการ ได้แก่ ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก ค่ายานพาหนะ ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์ ค่าโฆษณาเผยแพร่ ค่าสิ่งก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายสัมมนา และฝึกอบรม ค่าวัสดุสำนักงานต่างๆ ค่าประสานงานดำเนินการ และอื่นๆ

จากแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 ที่มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2548 ถึงร้อยละ 35 ทำให้อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีแนวคิดเพิ่มและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก โดยคาดประมาณงบประมาณที่ต้องการลงทุนหลายล้านบาท (ตารางที่ 2) แต่จากแนวโน้มของงบประมาณที่ได้รับ คาดหมายว่าโอกาสที่จะได้รับสนับสนุนน้อยมาก (อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย, 2550)

ตารางที่ 2 โครงการลงทุนปี พ.ศ. 2550 ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

รายการ	จำนวน	บาท
ค่ายเยาวชน	2 หลัง	140,000
บ้านพักนักท่องเที่ยวขนาด 2 ห้องนอน	2 หลัง	800,000
บ้านพักนักท่องเที่ยวแบบ 4 เรือนแถว	1 หลัง	150,000
สร้างอาคารอเนกประสงค์	1 หลัง	450,000
ห้องน้ำ ชาย – หญิง	4 หลัง	288,000
ป้อมยาม	3 หลัง	196,500
ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณลานกลางเต็นท์	4 แห่ง	500,000
ป้ายอุทยานฯและปรับปรุงภูมิทัศน์	1 แห่ง	300,000
สร้างศาลาชมวิว	3 หลัง	210,000
รวม		3,034,500

ที่มา: อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย(2550)

ดังนั้น จากงบประมาณข้างต้น และแนวโน้มการมานันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยจะเห็นได้ว่า งบประมาณที่ได้ไม่ครอบคลุมต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอุทยานฯ ดังนั้นทางอุทยานฯจึงต้องแสวงหาการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อนำมาซ่อมแซมปรับปรุง และเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี เพื่อให้สามารถรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องการประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางระดับบุคคล และศึกษาถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีวิธีการศึกษาดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถแบ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย นอกจากนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือนิตยสารการท่องเที่ยว รวมทั้งรายงานทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ที่ได้ศึกษาในเรื่องการประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการ
2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผู้ที่มาท่องเที่ยว ณ บริเวณอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มเป้าหมายของการสอบถาม ได้แก่ ประชาชนที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น กำหนดจากประชากรนักท่องเที่ยวเฉลี่ยที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในช่วงปี พ.ศ.2545 – 2549 ซึ่งเท่ากับ 24,973 คน ดังตารางที่ 3 แล้วคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Arkin and Colton ดังตารางที่ 4 โดยเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างจากฐานประชากรที่ระดับ 20,000 คน และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 318 ตัวอย่าง

ตารางที่ 3 สถิตินักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ปี พ.ศ. 2545 – 2549

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)
2545	23,444
2546	21,910
2547	22,130
2548	23,784
2549	33,599
รวม	124,867
เฉลี่ยต่อปี	24,973

ที่มา: อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย(2550)

การสำรวจข้อมูล ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในช่วงเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 จำนวน 318 ราย ซึ่งได้แบ่งการสำรวจออกเป็น 2 ช่วง คือ ในวันหยุดและวันสุดสัปดาห์จำนวน 170 ราย และในวันธรรมดา คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ จำนวน 148 ราย สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้คำถามทั้งที่เป็นปลายเปิดและปลายปิดแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ จำนวนสมาชิกที่มาร่วมท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนันทนาการ ได้แก่ ลักษณะการเดินทาง ลักษณะของกิจกรรมนันทนาการ

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการเดินทาง ได้แก่ วัตถุประสงค์จำนวนครั้ง และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4 ตารางการสุ่มตัวอย่าง

จำนวน ประชากร	ความเชื่อมั่น ร้อยละ 99	ความเชื่อมั่น ร้อยละ 98	ความเชื่อมั่น ร้อยละ 97	ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95
500,000	7,933	2,009	895	322
100,000	7,465	1,977	888	322
50,000	6,945	1,939	881	321
20,000	5,749	1,832	858	318
10,000	4,465	1,678	823	313
5,000	*	1,437	760	303
4,000	*	1,341	732	299
3,000	*	1,206	690	291
2,000	*	*	619	278
1,000	*	*	473	244

ที่มา: Arkin and Colton(1963)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มานำเสนอ เพื่อให้ทราบข้อมูลโดยทั่วไปของนักท่องเที่ยวนั้นๆ ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยซึ่งได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวนั้นๆ เพื่อตอบจุดประสงค์ในข้อที่ 1 โดยวิเคราะห์ได้ใช้เครื่องมือทางสถิติอย่างง่าย เช่น ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและตาราง เป็นต้น

2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ส่วนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับอัตราการมาท่องเที่ยว โดยตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปกลับจากแหล่งที่พักถึงอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดในรูปของสมการถดถอยแบบพหุคูณ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of determination:R-square), (Adjusted R-square, T-statistic, F-statistic)

2.2 การประเมินมูลค่าของผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยใช้วิธีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง โดยประเมินจากความพอใจส่วนเกินของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีขั้นตอนดังข้างล่าง

ขั้นตอนการคำนวณ

ในการประเมินมูลค่าแหล่งนันทนาการ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าใช้จ่ายในการเดินทางในระดับบุคคล สามารถแบ่งเป็นขั้นๆ ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสังคมกับอัตราการมาท่องเที่ยว โดยอาศัยฟังก์ชันความสัมพันธ์ จาก 3 แบบจำลอง (Model) ดังนี้

Model 1: Linear demand function

$$Q = a + b_1Tc + b_2A + b_3E + b_4Y \quad (3)$$

Model 2: Log - linear demand function

$$\ln Q = a + b_1Tc + b_2A + b_3E + b_4Y \quad (4)$$

Model 3: Double - log linear demand function

$$\ln Q = a + b_1\ln Tc + b_2\ln A + b_3\ln E + b_4\ln Y \quad (5)$$

โดยกำหนดให้

Q_i = อัตราการเดินทางมาแหล่งนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยของบุคคลในระยะเวลา 1 ปี (ครั้ง)

T_c = ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวทั้งหมดของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป-กลับ (ค่าน้ำมันรถ หรือ ค่าตัวรถโดยสาร แล้วยแต่กรณี) รวมถึงค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่พัก ค่าของที่ระลึก และค่ากิจกรรม

A = อายุของบุคคลที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว

E = ระดับการศึกษาของบุคคลที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว

Y = รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบุคคลที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 นำสมการอุปสงค์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 (แบบจำลองที่ให้ค่าสัมประสิทธิ์ตัดสินใจ : R^2) มากที่สุด นำมาคำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภคของบุคคล โดยการสร้างเส้นอุปสงค์ของการมานันทนาการของนักท่องเที่ยว โดยใช้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงสุด (Choke price) ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ซึ่งคำนวณได้จากการนำค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมดของนักท่องเที่ยวแต่ละคนมาเรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด แล้วเลือกค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ลำดับค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95

จากนั้นคำนวณหาจำนวนครั้งเฉลี่ยในการเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยแทนค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ย ($T_{c_{mean}}$) ในสมการอุปสงค์ ต่อมาทำการหาพื้นที่ใต้เส้นอุปสงค์ด้วยวิธีการปริพันธ์ (Integrate) ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยของบุคคล ($T_{c_{mean}}$) ถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงสุดของบุคคล ($T_{c_{max}}$) ค่าจากการปริพันธ์แสดงถึงส่วนเกินผู้บริโภคต่อบุคคลต่อปี

$$CS = \int_{T_{c_{mean}}}^{T_{c_{max}}} (T_c, A, E, Y) T_c \quad (6)$$

ค่าที่ได้จะแสดงถึงส่วนเกินผู้บริโภครต่อคน ต่อมาทำการคำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภครต่อคนต่อการเดินทาง 1 ครั้ง โดยคำนวณจากส่วนเกินของผู้บริโภครต่อคนหารด้วยจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวแหล่งนันทนาการของบุคคลเฉลี่ยต่อคนต่อปี

คำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภครทั้งหมดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย (มูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการ) โดยนำค่าส่วนเกินผู้บริโภครต่อปีคูณด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเฉลี่ยต่อปี

มูลค่าทางนันทนาการของแหล่งนันทนาการ = ส่วนเกินของผู้บริโภครต่อการเดินทาง 1 ครั้ง คูณ จำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อปี

มูลค่าที่ได้จะเป็นมูลค่าประโยชน์ทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง มูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจแบบสอบถาม (ภาคผนวก ก) แสดงผลเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

สภาพทั่วไปของผู้ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ตารางที่ 5 แสดงผลการสำรวจลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.1 ที่อยู่ปัจจุบันของผู้มาท่องเที่ยว

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 82 ที่เหลือมีที่อยู่ปัจจุบันอยู่ที่จังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร เป็นต้น กล่าวได้ว่าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

1.2 เพศ

จากการศึกษาพบว่าในจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้มาท่องเที่ยวเป็นเพศชาย มีสัดส่วนมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยคือ ร้อยละ 53 เทียบกับร้อยละ 47

1.3 อายุ

กลุ่มตัวอย่างผู้มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่นั้นมีอายุอยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 53 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมด รองลงมาคือช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 13 ส่วนช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 51 ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงที่เป็นผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 6 รายละเอียดดังที่แสดงในตารางที่ 5

1.4 สถานภาพสมรส

จากผลการศึกษาพบว่า มากกว่าครึ่งของตัวอย่างสมรสแล้ว ร้อยละ 55 อีกประมาณ ร้อยละ 43 เป็นโสด นักท่องเที่ยวที่หย่าร้าง หรือเป็นหม้าย มีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น

1.5 อาชีพ

อาชีพของกลุ่มผู้มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 28 และทำธุรกิจส่วนตัว/การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 17 ส่วนอาชีพที่มีน้อยที่สุด คือ พนักงานเอกชน มีเพียงร้อยละ 4 ของตัวอย่างทั้งหมด

1.6 ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ประมาณ 1 ใน 3 ของตัวอย่างมีการศึกษามีระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 24 และมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 22 มีตัวอย่างที่ไม่ได้รับการศึกษาน้อยมาก คือ เพียงร้อยละ 1 เท่านั้น

1.7 ระดับรายได้

จากการศึกษาพบว่า เกือบ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน อีกร้อยละ 19 มีรายได้ระหว่าง 10,001-19,999 บาทต่อเดือน และอีกร้อยละ 14 มีรายได้ระหว่าง 20,000-29,999 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 3 ของตัวอย่างเท่านั้นที่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป

จากลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีทั้งเพศชายและหญิง ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา และผู้มีอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสะท้อนจากอายุและระดับรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ จากข้อมูลที่อยู่ของนักท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับประชาชนในพื้นที่เฉพาะภายในจังหวัดเป็นหลัก

ตารางที่ 5 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่ปัจจุบัน		
จังหวัดอุบลราชธานี	260	82
จังหวัดอื่นๆ	58	18
รวม	318	100
เพศ		
ชาย	168	53
หญิง	150	47
รวม	318	100
อายุ		
อายุไม่เกิน 20 ปี	48	15
อายุ 21 – 30 ปี	170	53
อายุ 31 – 40 ปี	42	13
อายุ 41 – 50 ปี	40	13
อายุ 51 ปีขึ้นไป	18	6
รวม	318	100
สถานภาพ		
โสด	137	43
สมรส	174	55
หย่า/ หม้าย/ แยกกันอยู่	7	2
รวม	318	100

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา	127	40
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	88	28
พนักงานเอกชน	12	4
ธุรกิจส่วนตัว/ การเกษตร	57	17
แม่บ้าน/ ไม่ได้ทำงาน	16	5
อื่นๆ	18	6
รวม	318	100
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	4	1
ประถมศึกษา	20	6
มัธยมศึกษาตอนต้น	71	22
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	76	24
ปวส./ อนุปริญญา	37	12
ปริญญาตรี	96	30
สูงกว่าปริญญาตรี	14	5
รวม	318	100
รายได้		
ไม่เกิน 10,000 บาท	201	64
10,001 – 19,999 บาท	61	19
20,000 – 29,999 บาท	44	14
30,000 บาทขึ้นไป	9	3
รวม	318	100

2. ลักษณะการมานันทนาการ ประกอบด้วยลักษณะการเดินทาง การทราบข่าวสาร พฤติกรรมในการนันทนาการ ซึ่งแสดงในตารางที่ 6

2.1 ลักษณะของการเดินทางมาท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม โดยเฉพาะกับเพื่อนๆ คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมาได้มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 36 มากับสถาบัน/หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 17 และมาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 4 กล่าวได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มาอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ส่วนใหญ่มาเป็นกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัว

2.2 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว เป็นพาหนะในการเดินทาง มาอุทยานภูจองนายอย คิดเป็นร้อยละ 61 รองลงมาได้แก่ รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 30 ที่เหลือเดินทางมาโดยรถเช่า หรือจักรยานยนต์เป็นส่วนใหญ่

2.3 ขนาดของกลุ่มที่ร่วมเดินทาง

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นกลุ่มมีขนาดที่หลากหลาย กลุ่มที่มีขนาดกลุ่ม 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือขนาด 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 29 ส่วนขนาดกลุ่ม 11-15 คิดเป็นร้อยละ 14 ที่เหลือคือขนาดกลุ่มที่มีมากกว่า 15 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7 ของตัวอย่างทั้งหมด

2.4 แหล่งข้อมูลอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

จากการศึกษาพบว่าตัวอย่างนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ ทราบข้อมูลอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยจากเพื่อน/ ญาติพี่น้อง/สมาชิกในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาคือ จากโทรทัศน์ / วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 16 และทราบจากบริษัทท่องเที่ยว มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ไม่ถึงร้อยละ 1

2.5 สิ่งดึงดูดใจให้เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

จากการศึกษาพบว่า ทรัพยากรธรรมชาติและชีวภาพที่หลากหลาย เป็นแรงจูงใจ หรือเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆของอุทยานฯ กิจกรรมนันทนาการของอุทยานฯ และความสะดวกในการเดินทางคิดเป็นร้อยละของตัวอย่างเท่าๆกันคือประมาณร้อยละ 20

2.6 ความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

จากการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยพบว่า มากกว่าร้อยละ 82 ของตัวอย่างทั้งหมด ตั้งใจท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยโดยตรงเพียงแห่งเดียว อีกประมาณร้อยละ 18 มีความตั้งใจจะไปที่อื่นด้วย

2.7 รูปแบบการนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยส่วนใหญ่ คือ ไปเช้า เย็นกลับ คิดเป็นร้อยละ 79 เนื่องจากผู้ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสามารถเดินทางไปกลับได้ภายใน 1 วัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนมีเพียงร้อยละ 21 ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มากค้างคืน 1-2 คืน ร้อยละ 52 และ 3-4 คืน ร้อยละ 48

2.8 จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยต่อปี

สำหรับการจำแนกตามจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว พบว่า จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาคือ 5-6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มา 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14 ที่เหลือคือนักท่องเที่ยวที่มา มากกว่า 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จากลักษณะการนันทนาการของกลุ่มตัวอย่างสรุปได้ว่า ผู้ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลของอุทยานฯจากเพื่อน / ญาติ หรือสมาชิกในครอบครัว การเดินทางมาท่องเที่ยวจะมาแบบกลุ่มเพื่อนจำนวนไม่มากนัก และใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะตั้งใจมาเที่ยวยังพื้นที่โดยตรง และไม่นิยมพักค้างคืน นักท่องเที่ยวจะมา

ท่องเที่ยวประมาณปีละ 1-2 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นคนที่ สำหรับสิ่งดึงดูดในการ มาท่องเที่ยวก็เพื่อต้องการสัมผัสกับความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่

ตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการมานันทนาการ

ลักษณะของการมานันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว		
มาคนเดียว	13	4
มากับกลุ่มเพื่อน	138	43
มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง	113	36
มากับสถาบันศึกษา/หน่วยงาน	54	17
รวม	318	100
จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง		
1 – 5 คน	158	50
6 – 10 คน	31	29
11 – 15 คน	46	14
มากกว่า 15 คนขึ้นไป	23	7
รวม	318	100
แหล่งข้อมูลอุทยานฯ		
เพื่อน/ญาติพี่น้อง/สมาชิกในครอบครัว	214	67
บริษัทท่องเที่ยว	3	1
เอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยว	34	11
โทรทัศน์/วิทยุ	52	16
อื่นๆ	15	5
รวม	318	100

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลักษณะของการมานันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งดึงดูดใจให้มาเที่ยวอุทยานฯ		
ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ	110	35
การเดินทางสะดวก	61	19
กิจกรรมเขื่อนันทนาการในอุทยานฯ	64	20
การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	67	21
อื่นๆ	16	5
รวม	318	100
พาหนะที่ใช้		
เดิน/ รถจักรยาน	11	3
รถจักรยานยนต์	95	30
รถยนต์ส่วนตัว	193	61
รถเช่าร่วมกับผู้อื่น	13	4
อื่นๆ	6	2
รวม	318	100
ความตั้งใจในการมาท่องเที่ยวอุทยานฯ		
ตั้งใจมาที่นี่แห่งเดียว	262	82
ตั้งใจไปที่อื่นด้วย	56	18
รวม	318	100

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ลักษณะของการมานันทนาการ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการมานันทนาการ		
มาเช้า – เย็นกลับ	251	79
พักค้างคืน	67	21
1-2 คืน	(35)	(52)
3-4 คืน	(32)	(48)
รวม	318	100
จำนวนครั้งที่มาเที่ยวอุทยานฯ ครั้ง/ปี		
1-2	172	54
3-4	45	14
5-6	61	19
มากกว่า 6	40	13
รวม	318	100

3. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่พัก ค่าของที่ระลึก และค่ากิจกรรม ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นค่าใช้จ่ายที่มีสัดส่วนสูงสุด คือ ประมาณร้อยละ 42 รองลงมาคือ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม คือประมาณร้อยละ 29 ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ที่เหลือคือประมาณ 1 ใน 3 เป็นค่าที่พัก ค่าของที่ระลึก และค่ากิจกรรม

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเดินทางไป-กลับ ได้แก่ ค่าน้ำมันรถส่วนตัว หรือค่ารถโดยสาร และค่าพาหนะในพื้นที่ หรือ ค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายในกรณีที่มากับบริษัทนำเที่ยว และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าซ่อมรถ ค่าทางด่วน แล้วแต่กรณี

ผลการศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยของผู้ที่มาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ประมาณ 1,532.87 บาทต่อคน โดยมีค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่ากับ 120 บาท และสูงสุดเท่ากับ 14,745 บาท เมื่อพิจารณาเป็นช่วงผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานฯ ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่เกิน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาอยู่ในช่วงค่าใช้จ่าย 1,001–2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23 และช่วงค่าใช้จ่าย 2,001–3,000 บาท และช่วงค่าใช้จ่าย 3,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ 14 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1,000 บาท	168	53
1,001 – 2,000 บาท	72	23
2,001 – 3,000 บาท	33	11
3,000 บาทขึ้นไป	45	14
รวม	318	100

4. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

คุณภาพของการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งนันทนาการเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว ดังนั้นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงอุทยานฯ ให้มีความเหมาะสมต่อนักท่องเที่ยวยิ่งขึ้น ซึ่งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ได้แสดงไว้ในตารางที่ 8

ซึ่งจากตารางที่ 8 จะเห็นว่าในกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพบว่า การดูแลและความปลอดภัยในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยอยู่ในระดับพอใจ คือมีผู้ที่พอใจอยู่ประมาณ ร้อยละ 64 ที่เหลือร้อยละ 36 เห็นว่า อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยควรปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพกว่านี้ โดยผู้ที่มาท่องเที่ยว มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรเพิ่มจำนวนของเจ้าหน้าที่ในการดูแลและความปลอดภัยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ

ด้านคุณภาพของสื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ เช่น เอกสาร ป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการ กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า ควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 32 ที่เหลือคือ ร้อยละ 68 เห็นว่าเป็นที่น่าพอใจ โดยผู้ที่มาท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรเพิ่มป้ายแจ้งเตือนในพื้นที่ล่อแหลมและมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายสูง เพื่อเตือนใจให้นักท่องเที่ยวมีความระมัดระวังมากขึ้น

ในด้านการให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ ประมาณร้อยละ 70 มีความพอใจในการบริการดังกล่าว ที่เหลืออีกร้อยละ 30 เห็นว่าควรได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ ให้ทั่วถึง เพื่อให้ความรู้และคำปรึกษาเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า แก่นักท่องเที่ยว

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ถึงขยะ ลานจอดรถ ประมาณร้อยละ 63 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นที่น่าพอใจ ส่วนที่เหลือเห็นว่าควรปรับปรุงโดยเฉพาะควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พักผ่อน ห้องน้ำ ลานจอดรถต่างๆ ให้ทั่วถึงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ในด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 70 มีความเห็นว่าเป็นที่น่าพอใจ อีกร้อยละร้อยละ 30 เห็นว่าควรปรับปรุง โดยเฉพาะควรเพิ่มจุดทิ้งขยะในบริเวณจุดท่องเที่ยวให้ทั่วถึง และควรส่งเสริมให้ทิ้งขยะในบริเวณที่จัดให้เป็นระเบียบ

ตารางที่ 8 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำแนกตามจำนวนตัวอย่าง

รายการ	ควรปรับปรุง		พอใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การดูแลความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	114	36	204	64
คุณภาพของสื่อในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่อุทยานฯ เช่น เอกสาร ป้ายสื่อ ความหมาย นิทรรศการ	121	38	137	62
การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่	44	30	224	70
สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ถังขยะ ลานจอดรถ	113	37	199	63
การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย	57	30	221	70

มูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนครั้งของการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มานันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย พบว่ามีเพียงปัจจัยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (Tc) เพียงปัจจัยเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุดคือแบบจำลองในรูปแบบ Double log-linear demand function เนื่องจากให้ค่าสัมประสิทธิ์ในการตัดสินใจสูงสุดที่สุด คือ 0.724 ดังตารางที่ 9

สำหรับตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (Tc) คือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป-กลับ (ค่าน้ำมันรถ หรือ ค่าตั๋วรถโดยสาร แล้วยแต่กรณี) รวมถึงค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าที่พัก ค่าของที่ระลึกและค่ากิจกรรมสำหรับกรณีที่นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งแห่ง จึงทำการถ่วงน้ำหนักค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยให้นักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้ค่าคะแนนความสนุกสนานจากการที่ได้ันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเทียบสัดส่วนกับแหล่งนันทนาการอื่นๆตลอดการเดินทาง โดยค่าคะแนนเต็มคือ 100 คะแนน ดังภาคผนวก ข

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง ITCM

ตัวแปร	แบบจำลองที่ 1		แบบจำลองที่ 2		แบบจำลองที่ 3	
	linear demand function		log linear demand function		double log linear demand function	
	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ t
constant	6.261 **	14.167	1.850 **	13.875	5.587 **	18.918
Tc	-0.00064**	-9.435	-0.00024**	-11.786	-	-
lnTc	-	-	-	-	-0.640 **	-24.804
A	-0.0331**	-2.369	-0.0092**	-2.186	-	-
lnA	-	-	-	-	-0.055	-5.26
E	-0.211**	-2.406	-0.061**	-2.304	-	-
lnE	-	-	-	-	-0.00697	-0.099
Y	-0.000019	-1.256	-0.000008	-1.735	-	-
lnY	-	-	-	-	-0.0238	-0.561
R ²	0.359		0.440		0.724	
Adjusted-R ²	0.351		0.433		0.720	
F	43.817		61.535		205.028	
N	318		318		318	

หมายเหตุ : ** แสดงระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากผลการวิเคราะห์การตามแบบจำลอง ITCM (ตารางที่ 9) สามารถเขียนสมการอุปสงค์ของการนั้นทนากการในรูปแบบต่างๆได้ ดังนี้

Linear demand function

$$Q = 6.261 - 0.00064Tc - 0.0331A - 0.211E \quad (7)$$

(14.167) (-9.435)** (-2.369)** (-2.406)**

$$R^2 = 0.359 \quad \text{Adjusted-}R^2 = 0.351$$

$$F = 43.817 \quad N = 318$$

Log linear demand function

$$\text{Ln}Q = 1.850 - 0.00024Tc - 0.0092A - 0.061E \quad (8)$$

(13.875) (-11.786)** (-2.186)** (-2.304)**

$$R^2 = 0.440 \quad \text{Adjusted-}R^2 = 0.433$$

$$F = 61.535 \quad N = 318$$

Double log - linear demand function

$$\text{Ln}Q = 5.587 - 0.640 \text{Ln}Tc \quad (9)$$

(18.918) (-24.804)**

$$R^2 = 0.724 \quad \text{Adjusted-}R^2 = 0.720$$

$$F = 205.028 \quad N = 318$$

ตัวเลขภายในวงเล็บ คือ ค่า t-statistic

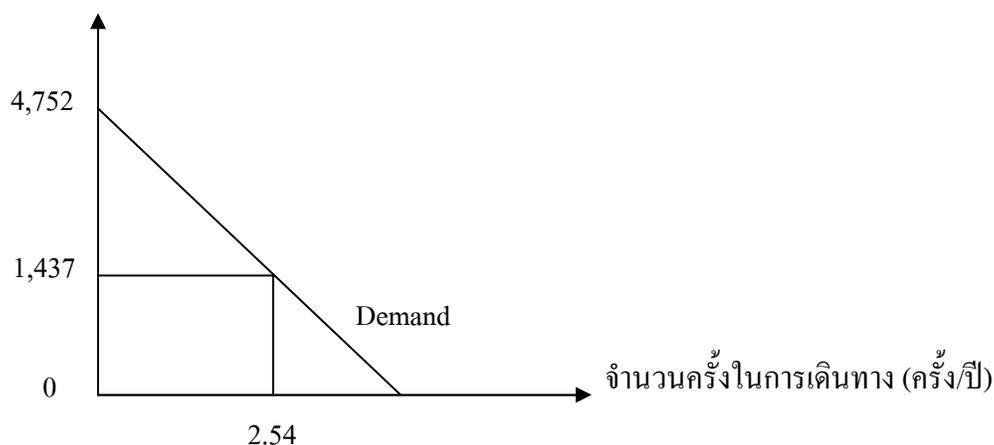
** แสดงระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการวิเคราะห์จากสมการที่ (9) สรุปได้ว่า ตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทางนักท่องเที่ยว (Tc) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (Q) ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยที่ตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สามารถอธิบายความสัมพันธ์กับอัตราการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ร้อยละ 72.4 กล่าวคือ ตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทางมีอิทธิพลต่ออัตราการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวค่อนข้างมาก และจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งมีค่าเท่ากับ -0.640 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรค่าใช้จ่ายในการเดินทาง กับอัตราการมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย มีความสัมพันธ์เชิงลบ กล่าวคือ หากค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้น จะทำให้อัตราการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวลดลง และในทางกลับกันหากค่าใช้จ่ายในการเดินทางลดลงอัตราการมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยของนักท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้น

มูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการ

มูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย สามารถหาได้จากการหาพื้นที่ใต้เส้นอุปสงค์โดยหาค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงสุด (Choke price) ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่สำรวจ ณ อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 ได้ค่าใช้จ่ายเท่ากับ 4,752 บาท และคำนวณหาจำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานฯ โดยแทนค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยซึ่งเท่ากับ 1,437 บาทในสมการที่ (9) ได้จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเท่ากับ 2.54 ครั้งต่อปี จากค่าที่ได้นำมาสร้างเส้นอุปสงค์การมานันทนาการ ได้ดังภาพที่ 5

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ภาพที่ 4 อุปสงค์การนันทนาการและค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายกับจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยว

นำสมการอุปสงค์ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (สมการที่ 5) มาคำนวณหาส่วนเกินของผู้บริโภคเฉลี่ยของบุคคล โดยทำการหาพื้นที่ใต้เส้นอุปสงค์ด้วยวิธีการปริพันธ์(Integrate) ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเดินทางเฉลี่ยของบุคคล ($T_{c_{mean}}$) ถึง ($T_{c_{imax}}$) หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงสุดหรือ Choke price ได้ดังนี้

$$\ln Q = 5.587 - 0.640 \ln T_c$$

$$Q = e^{5.587} * T_c^{(-0.640)}$$

$$CS = \int_{T_{c_{mean}}}^{T_{c_{max}}} (Q) dT_c$$

$$CS = \frac{e^{5.587} * T_c^{(-0.640)}}{(1-0.640)} \Bigg|_{T_{c_{mean}}}^{T_{c_{max}}}$$

แทนค่า $T_{c_{mean}} = 1,436.8$, $T_{c_{imax}} = 4,752$ และ ค่า $e = 2.7178$

$$CS = \frac{2.7178^{5.587} * T_{c_{max}}^{(1-0.640)}}{1-0.640} - \frac{2.7178^{5.587} * T_{c_{mean}}^{(1-0.640)}}{1-0.640}$$

$$CS = \frac{2.7178^{5.587} * 4,752^{(0.360)}}{0.360} - \frac{2.7178^{5.587} * 1,436.88^{(0.360)}}{0.360}$$

$$= 8,447 \text{ บาทต่อคน}$$

จากค่าส่วนเกินผู้บริโภคเฉลี่ยต่อคนที่คำนวณได้เท่ากับ 8,447 บาท นำมาคำนวณหาส่วนเกินผู้บริโภคต่อคนต่อการเดินทาง 1 ครั้ง โดยการหารด้วยจำนวนครั้งของการมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยของนักท่องเที่ยวเท่ากับ 2.54 ครั้ง ดังนั้นส่วนเกินผู้บริโภคในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยต่อคนต่อครั้งจึงเท่ากับ 3,324.80 บาท

ดังนั้น มูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติของนายอ ย จ.อุบลราชธานี ในปีพ.ศ. 2550 ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 33,599 คน จึงมีมูลค่ารวมทั้งสิ้นเท่ากับ 83.03 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าดังกล่าวนี้ เป็นเพียงมูลค่าผลประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติของนายอ ย เท่านั้น หากแต่อุทยานแห่งชาติของนายอ ย ยังมีมูลค่าผลประโยชน์ในด้านอื่นๆ อีก เช่น ด้านการอนุรักษ์ป่า ดิน น้ำ และสัตว์ การเป็นแหล่งของทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอุทยานแห่งชาติของนายอ ย ที่ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

มูลค่าปัจจุบันของประโยชน์ด้านนันทนาการในอนาคต

การหามูลค่าปัจจุบันของประโยชน์ด้านนันทนาการในอนาคตของอุทยานแห่งชาติของนายอ ย จังหวัดอุบลราชธานี จะใช้พิจารณา 3 ปัจจัย คือ จำนวนนักท่องเที่ยว อัตราคิดลด และระยะเวลา กล่าวคือ เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลง จะมีผลให้มูลค่าด้านนันทนาการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน สำหรับการศึกษารุ่นนี้สมมติให้มูลค่าด้านนันทนาการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.5 ของทุกปี ซึ่งจะนำมาคำนวณหามูลค่าประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติของนายอ ย ณ ปีต่างๆ ในอนาคต

สำหรับอัตราคิดลด การศึกษารุ่นนี้จะใช้อัตราผลตอบแทนจากพันธบัตรรัฐบาล มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 5.5 ต่อปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551) นำมาหามูลค่าปัจจุบัน ดังสมการ

$$PV_t = FV_t \times 1/(1+r)^t \quad (12)$$

โดย

$$PV_t = \text{มูลค่าปัจจุบัน ณ ปีที่ } t$$

$$FV_t = \text{มูลค่า ณ ปีที่ } t$$

$$t = \text{ระยะเวลาที่ศึกษา}$$

ส่วนระยะเวลาที่นำมาคิดมูลค่าปัจจุบันจะใช้เวลา 25 ปี แสดงมูลค่าด้านต้นทุนการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยของจังหวัดอุบลราชธานีในอนาคต มูลค่าปัจจุบันตลอดระยะเวลา 25 ปี ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงมูลค่าด้านต้นทุนการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ในอนาคตและมูลค่าปัจจุบันตลอดระยะเวลา 25 ปี

ปีที่	มูลค่าในอนาคต (ล้านบาท)	มูลค่าปัจจุบัน (ล้านบาท)
0	83.03	83.03
1	84.28	79.88
2	85.54	76.85
3	86.82	73.94
4	88.13	71.14
5	89.45	68.44
6	90.79	65.84
7	92.15	63.35
8	93.53	60.95
9	94.94	58.64
10	96.36	56.41
11	97.81	54.27
12	99.27	52.22
13	100.76	50.24
14	102.27	48.33
15	103.81	46.50
16	105.36	44.74
17	106.94	43.04
18	108.55	41.41
19	110.18	39.84
20	111.83	38.33
21	113.51	36.87
22	115.21	35.48

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ปีที่	มูลค่าในอนาคต (ล้านบาท)	มูลค่าปัจจุบัน (ล้านบาท)
23	116.94	34.13
24	118.69	32.84
25	120.47	31.59
รวม		1,388.27

จากตารางที่ 10 พบว่า มูลค่าปัจจุบันตลอดเวลา 25 ปี ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี เท่ากับ 1,388.27 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าประโยชน์เฉพาะด้านนันทนาการเพียงอย่างเดียว

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย และเพื่อหามูลค่าประโยชน์ทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย โดยคาดว่ามูลค่าดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยได้อย่างเหมาะสม

จากผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยวมีทั้งเพศชายและเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 30 ปี อยู่ในสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เป็น นิสิต/ นักศึกษา หรือทำงานรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ย 11,878 บาทต่อเดือน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับลักษณะการมานันทนาการของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยที่เดียว แม้มีความต้องการไปสถานที่อื่นด้วยแต่ก็ให้ความสำคัญในการมาอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเป็นอันดับแรก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน หรือมากับครอบครัวและญาติพี่น้อง และมีจำนวนสมาชิกขนาดกลุ่มไม่เกิน 5 คน พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลมาจาก ญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัว และพบว่าความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักเดินทางมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวไม่นิยมพักค้างคืน และจำนวนครั้งของการเดินทางมาท่องเที่ยวเฉลี่ยประมาณ 3 ครั้งต่อปี สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางอยู่ในช่วงไม่เกิน 1,000 บาท และเมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการเดินทางมาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนั้นมีค่าเท่ากับ 1,533 บาท ในส่วนของการความคิดเห็น กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการดูแลอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ การดูแลความปลอดภัย ด้านคุณภาพของสื่อในการให้ข้อมูลของพื้นที่ ด้านการให้บริการข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของพื้นที่ของอุทยานฯ สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย เช่น ควรเพิ่มป้ายหรือสื่อแจ้งเตือนให้ระวังในพื้นที่ล่อแหลมและคาดว่าจะเกิดอันตรายในช่วงเทศกาลต่างๆ ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลความปลอดภัย และควรเพิ่มปริมาณที่พัก ห้องอาบน้ำ สุขา ลานจอดรถ ถนนภายในอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยให้ทั่วถึงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ เป็นต้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติของนายอ พบว่ามีเพียงค่าใช้จ่ายในการเดินทางเท่านั้น โดยหากค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้นักเดินทางท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติของนายอลดลง สำหรับมูลค่าผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติของนายอในปี พ.ศ. 2550 มีค่าเท่ากับ 83.03 ล้านบาท มูลค่าปัจจุบันตลอดเวลา 25 ปี ของอุทยานแห่งชาติของนายอจังหวัดอุบลราชธานี เท่ากับ 1,388.27 ล้านบาท ซึ่งเป็นมูลค่าประโยชน์เฉพาะด้านนันทนาการเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาโดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการเดินทางพบว่า มูลค่าผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการซึ่งพิจารณาเฉพาะทางด้านนันทนาการที่เกิดจากนักท่องเที่ยวเพียงด้านเดียวนั้น พบว่ามีมูลค่าถึง 83.03 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่งบประมาณที่ทางอุทยานแห่งชาติของนายอได้รับจากรัฐบาลโดยประมาณ 2.5 ล้านบาทต่อปี เพื่อเป็นงบที่ใช้ในการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการที่เกิดขึ้น โดยยังไม่ได้รวมผลประโยชน์ทางด้านอื่นๆที่เกิดขึ้นจากอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ ดังนั้นในการจัดสรรงบประมาณในการจัดการและอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติของนายอ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำมูลค่าผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการที่เกิดขึ้นมาพิจารณาด้วย

ควรมีการจัดการพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติของนายอให้มีความพร้อมใ้ใช้อยู่เสมอ เช่น การให้ความสำคัญกับคุณภาพของสื่อในการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติของนายอ ได้แก่ เอกสาร ป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ถังขยะ ที่พัก ลานจอดรถ ให้เพียงพอและอยู่ในสภาพที่สะอาดปลอดภัยและพร้อมใ้ใช้อยู่เสมอ และไม่เป็นการทำลายสภาพแวดล้อมแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติของนายอ โดยอาจมีการจัดแบ่งพื้นที่ต่างๆให้เหมาะสม เช่น การแบ่งเขตบริการ เขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตสงวน เป็นต้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการให้ความรู้และ โครงการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวและประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติของนายอ ให้ตระหนักถึงความสำคัญตลอดจนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาค่าที่จะเกิดขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ทางสื่อโฆษณาต่างๆ และการเข้าไปให้ความรู้และขอความร่วมมือจากชุมชน

ท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยคงความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษารั้งต่อไป

ผู้ศึกษามีความเห็นว่ายังมีหัวข้อที่ควรดำเนินการวิจัยต่อเนื่องเพื่อนำผลการศึกษาลำหรับจัดการบริหารอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย เพื่อใช้ในการวางแผนและจัดการนักท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคตให้เหมาะสม เพื่อให้พื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย สามารถตอบสนองต่อความต้องการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และให้เกิดความพึงพอใจจากการมานันทนาการในพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่มีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากชุมชนบริเวณใกล้เคียงมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ก็จะส่งผลดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ในทางตรงกันข้าม หากชุมชนใกล้เคียงมีการทำลายสิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลเสียต่ออุทยานแห่งชาติภูจองนายอยโดยตรง ซึ่งผลการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว. 2547. การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์. 2547. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยาน แห่งชาติฯประจำปีงบประมาณ 2543–2546. สำนักงานเลขานุการกรมป่าไม้: ห้างหุ้นส่วน จำกัดสามรดา.
- คณิต เขียววิชัย. 2534. หลัคนันทนาการ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ครองสิน บุญบุตร. 2536. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พุทธศักราช 2504. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- จรรย์ คุ่มพันธ์. 2547. การประเมินมูลค่าทางนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัด พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไชโย ยิ่งเกตรา. 2543. การบริการด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติออบหลวง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการเกษตรและป่าไม้, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัชชา ว่องวัฒนานุกูล. 2547. การประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางนันทนาการบริเวณชายหาดแม่ รำพึง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรรรชนี เอมพันธ์. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลัคนันทนาการและการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ. (อัดสำเนา)

- ดรพรณี เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เศษฐมาศ. 2539. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชันวา จิตต์สงวน. 2540. วิธีประเมินค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยวิธีใช้ราคาตัวแทน.
คู่มือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการประเมินค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
วันที่ 7-16 พฤษภาคม 2540. จัดโดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ
ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. 2546. **ปัจจัยที่มีความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมเตย์ของนักท่องเที่ยว**
ชาวไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุทยานและนันทนาการ,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นวลศรี เพชรรัตน์. 2543. **มูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล.**
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพดล จันระวัง. 2545. **การประเมินมูลค่าทางด้านนันทนาการและทางเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่**
เกาะพีพี. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิฐริน ไล่พันธ์. 2544. **ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติ**
ภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิติติ เรื่องพานิช. 2548. **ป่าและการป่าไม้ในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- ปานรดา ลภัสราบุญชัย. 2550. **มูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัด**
ประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- พีระพงษ์ บุญศิริ. 2542. **นันทนาการและการจัดการ.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- เพ็ญพร เจนการกิจ. มปป. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการประเมินมูลค่า
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(119555). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา)
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชราช. 2542. ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม(60708)
หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2538. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- วนิดา รัตนพันธุ์. 2547. การประเมินมูลค่าและการจัดการด้านนันทนาการของพื้นที่ถ้ำเขาอกบ
จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากร,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมพร อิศวิลานนท์. 2540. เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: หลักและทฤษฎี.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ และศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร. 2535. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชราช.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2535. แนวทางการจัดการสวนสาธารณะและการดูแลรักษา. เอกสาร
ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องคู่มือการจัดการป่าชุมชนและสวนสาธารณะ. 19-20
กันยายน 2535. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา)
- โสมสกา เพชรานนท์. 2543. การประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยวิธีมูลค่า
ตัวแทน (Surrogate Value Approach) เอกสารประกอบการฝึกอบรมการประเมินผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมต่อภาค เมืองและภาคอุตสาหกรรมโดยวิธีทางเศรษฐศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา)

หามานานท่องเที่ยวทั่ว. 2550. อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย. (Online).

<http://www.hamanan.com/tour/ubonratchathani/utayanphujongnayoy.html>. 15 กุมภาพันธ์ 2550

อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2541. “การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม: คืออะไร ทำอย่างไร และทำเพื่อใคร.” วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมชาติ 28: 14-15.

อุดมศักดิ์ ศิลปะชาวงศ์. 2544. “Capturing Coral Reef Benefit Values: Financing Marine Environment Conservation at Phi Phi Islands.” วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 25: 25-31.

อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย. 2550. ผลการดำเนินงานอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ปี 2550. อุบลราชธานี.

Arkin, H. and R. Cottom. 1963. **Table for Statistician**. New York: Barm & Nobel, Inc.

Chubb, M. and R. Chuub. 1981. **One third of our time?**. Canada: John Wiley and Son, Inc.

Himayatullah, K. 2004. Demand for Eco-tourism: Estimating Recreational Benefits from the Margalla Hills National Park in Northern Pakistan. In H. Gunatilake and P. Shyamsunder. (Eds.) **SANDEE Working Paper NO. 5-04**. Nepal: The south Asian Network for Development and Environmental Economics.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม เรื่องมูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติของนายอ
จังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์
มูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี
สาขาการจัดการทรัพยากร ภาควิชาโครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อประเมินมูลค่าผลประโยชน์ทางด้านนันทนาการ ของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งเพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

แบบสอบถามนี้มี 4 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป
- ส่วนที่ 2 ลักษณะการมานันทนาการ
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการเดินทางอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

“ ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี ”

นางสาววราภรณ์ เสนาคูณ
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการจัดการทรัพยากร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่...../...../.....

แบบสอบถาม

มูลค่าทางด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามความเป็นจริงหรือเติมข้อความในช่องว่างที่เว้นไว้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป

1.1 ที่อยู่ปัจจุบัน จังหวัด.....

1.2 เพศ 1. ชาย 2. หญิง

1.3 อายุ.....ปี

1.4 สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส 3. หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่

1.5 อาชีพ

1. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา 2. ข้าราชการ / พนักงานของรัฐ
 3. รัฐวิสาหกิจ/พนักงานเอกชน 4. ธุรกิจส่วนตัว / การเกษตร
 5. แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.6 การศึกษาขั้นสูงสุด

1. ไม่ได้รับการศึกษา 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.
 5. ปวส. / อนุปริญญา 6. ปริญญาตรี
 7. สูงกว่าปริญญาตรี

1.7 รายได้ต่อเดือนประมาณ.....บาท

ส่วนที่ 2 ลักษณะการมานันทนาการ

2.1 ท่านมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยกับ

- 1. มาคนเดียว
- 2. กลุ่มเพื่อน
- 3. ครอบครัว / ญาติพี่น้อง
- 4. สถาบันศึกษา / หน่วยงาน

2.2 สมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง (รวมท่านด้วย)

- 1. 1-5
- 2. 6-10
- 3. 10-15
- 4. 15 คนขึ้นไป

2.3 พาหนะที่ท่านใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยว

- 1. เดิน/รถจักรยาน
- 2. รถจักรยานยนต์
- 3. รถยนต์ส่วนตัว
- 4. เครื่องบิน+รถเช่า
- 5. รถเช่าร่วมกับผู้อื่น
- 6. รถบัสนำเที่ยว
- 6. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

2.4 ท่านรู้จักอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยได้อย่างไร

- 1. เพื่อน/ญาติพี่น้อง/คนในครอบครัว
- 2. บริษัทท่องเที่ยว
- 3. เอกสารท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 4. โทรทัศน์/วิทยุ
- 5. พบเห็นด้วยตนเอง
- 7. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

- 2.5 สิ่งดึงดูดให้ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
1. ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น โอกาสพบเห็นสัตว์ป่า ความหนาแน่นของพันธุ์ไม้ในพื้นที่
2. การเดินทางสะดวก
3. กิจกรรมนันทนาการในอุทยานฯ เช่น กิจกรรมเล่นน้ำตก ล่องแก่ง ตั้งแคมป์ และเดินป่า เป็นต้น
4. การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของอุทยานฯ เช่น การสื่อความหมาย บ้านพัก ห้องน้ำ ที่จอดรถ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนันทนาการ เป็นต้น
5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 2.6 ความตั้งใจในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
1. ตั้งใจมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอยทีเดียว (ข้ามไปข้อ 2.7)
2. ตั้งใจไปที่อื่นด้วย
- 2.7 ในการเดินทางมาท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในระดับใด กรุณาให้คะแนน (คะแนนตั้งแต่ 1-100).....
- 2.8 รูปแบบการมานันทนาการ
- มาเช้า เย็นกลับ พักค้างคืน.....คืน
- 2.9 ใน 12 เดือนที่ผ่านมาท่านเดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จำนวน.....ครั้ง (นับรวมครั้งนี้ด้วย)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการเดินทางอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย

3.1 ท่านมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในครั้งนี้

ก) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป กลับ ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ค่าน้ำมันรถไป-กลับ.....บาท

ค่ารถโดยสารไป กลับ.....บาท

ค่าเครื่องบินไป+ค่าเช่ารถ.....บาท

ค่าพาหนะในพื้นที่.....บาท

กรณีมากับบริษัทนำเที่ยว.....บาท/คน

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าซ่อมรถ ค่าทางด่วน (ไปรคระบุ)

1.จำนวน.....บาท

2.จำนวน.....บาท

รวม ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ข้อ ก) ทั้งสิ้น.....บาท

ข) ค่าใช้จ่ายอื่นๆนอกเหนือค่าใช้จ่ายระหว่างเดินทางไป-กลับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ค่าที่พัก (ต่อคืน)บาท

ค่าอาหาร/เครื่องดื่มบาท

ค่าของที่ระลึกบาท

ค่ากิจกรรมบาท

รวมค่าใช้จ่ายอื่นๆ(ข้อ ข)ทั้งสิ้น.....บาท

รวม ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยในครั้งนี้.....บาท

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4.1 ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย ควรมีการปรับปรุงด้านใดบ้าง
(กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เลือก)

รายการ	เห็นควรปรับปรุง	ไม่ควรปรับปรุง
การดูแลความปลอดภัยในการท่องเที่ยว		
คุณภาพของสื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ เช่น เอกสาร ป้ายสื่อความหมาย นิทรรศการ		
การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่		
การจัดและบริการสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ถังขยะ ลานจอดรถ		
การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานฯ		

4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

“ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี”

ภาคผนวก ข

แสดงค่าใช้จ่ายในการเดินทางของบุคคล คณะนักศึกษาที่ท่องเที่ยวให้แก่อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
จังหวัดอุบลราชธานี และค่าใช้จ่ายที่ได้รับการถ่วงน้ำหนัก

ตารางผนวกที่ 1 แสดงค่าใช้จ่ายในการเดินทางของบุคคล i. คะแนนที่นักท่องเที่ยวนำไปให้แก่อุทยาน
แห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี และค่าใช้จ่ายที่ได้รับการถ่วงน้ำหนัก

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายถ่วงน้ำหนัก	หมายเหตุ
1	100	60	60	ตั้งใจมา
2	100	600	600	ตั้งใจมา
3	100	250	250	ตั้งใจมา
4	100	250	250	ตั้งใจมา
5	100	250	250	ตั้งใจมา
6	100	800	800	ตั้งใจมา
7	80	110	88	เที่ยวหลายที่
8	100	500	500	ตั้งใจมา
9	80	100	80	เที่ยวหลายที่
10	100	200	200	ตั้งใจมา
11	100	300	300	ตั้งใจมา
12	100	400	400	ตั้งใจมา
13	100	6600	6600	ตั้งใจมา
14	90	3500	3150	เที่ยวหลายที่
15	100	200	200	ตั้งใจมา
16	100	250	250	ตั้งใจมา
17	100	200	200	ตั้งใจมา
18	100	224	224	ตั้งใจมา
19	100	400	400	ตั้งใจมา
20	100	2000	2000	ตั้งใจมา
21	100	700	700	ตั้งใจมา
22	60	3100	1860	เที่ยวหลายที่
23	100	1800	1800	ตั้งใจมา
24	100	1600	1600	ตั้งใจมา
25	81	90	72.9	เที่ยวหลายที่
26	100	140	140	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
27	100	500	500	ตั้งใจมา
28	100	90	90	เที่ยวหลายที่
29	100	200	200	ตั้งใจมา
30	80	200	160	เที่ยวหลายที่
31	100	200	200	ตั้งใจมา
32	100	90	90	ตั้งใจมา
33	100	1150	1150	ตั้งใจมา
34	100	100	100	ตั้งใจมา
35	95	1300	1235	เที่ยวหลายที่
36	100	100	100	ตั้งใจมา
37	100	200	200	ตั้งใจมา
38	100	164	164	ตั้งใจมา
39	100	94	94	ตั้งใจมา
40	100	100	100	ตั้งใจมา
41	100	600	600	ตั้งใจมา
42	100	530	530	ตั้งใจมา
43	100	280	280	ตั้งใจมา
44	100	600	600	ตั้งใจมา
45	100	5000	5000	ตั้งใจมา
46	100	350	350	ตั้งใจมา
47	100	100	100	ตั้งใจมา
48	100	700	700	ตั้งใจมา
49	100	5700	5700	ตั้งใจมา
50	100	4700	4700	ตั้งใจมา
51	100	2000	2000	ตั้งใจมา
52	70	3000	2100	เที่ยวหลายที่
53	100	1600	1600	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
54	100	2000	2000	ตั้งใจมา
55	100	2200	2200	ตั้งใจมา
56	100	2200	2200	ตั้งใจมา
57	100	1050	1050	ตั้งใจมา
58	100	134	134	ตั้งใจมา
59	100	1200	1200	ตั้งใจมา
60	100	3000	3000	ตั้งใจมา
61	70	1300	910	เที่ยวหลายที่
62	100	300	300	ตั้งใจมา
63	100	272	272	ตั้งใจมา
64	75	290	217.5	เที่ยวหลายที่
65	100	180	180	ตั้งใจมา
66	100	220	220	ตั้งใจมา
67	100	2000	2000	ตั้งใจมา
68	100	300	300	ตั้งใจมา
69	100	200	200	ตั้งใจมา
70	100	100	100	ตั้งใจมา
71	80	200	160	เที่ยวหลายที่
72	100	400	400	ตั้งใจมา
73	80	1000	800	เที่ยวหลายที่
74	100	800	800	ตั้งใจมา
75	100	1000	1000	ตั้งใจมา
76	100	890	890	ตั้งใจมา
77	100	2000	2000	ตั้งใจมา
78	100	400	400	ตั้งใจมา
79	100	200	200	ตั้งใจมา
80	100	130	130	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
81	89	1000	890	เที่ยวหลายที่
82	100	700	700	ตั้งใจมา
83	100	2200	2200	ตั้งใจมา
84	100	850	850	ตั้งใจมา
85	100	400	400	ตั้งใจมา
86	100	3500	3500	ตั้งใจมา
87	100	3100	3100	ตั้งใจมา
88	100	100	100	ตั้งใจมา
89	100	2000	2000	ตั้งใจมา
90	50	2500	1250	เที่ยวหลายที่
91	100	5200	5200	ตั้งใจมา
92	100	86	86	ตั้งใจมา
93	100	210	210	ตั้งใจมา
94	100	3000	3000	ตั้งใจมา
95	100	230	230	ตั้งใจมา
96	100	300	300	ตั้งใจมา
97	85	650	552.5	เที่ยวหลายที่
98	70	800	560	เที่ยวหลายที่
99	80	1000	800	เที่ยวหลายที่
100	68	1600	1088	เที่ยวหลายที่
101	100	500	500	ตั้งใจมา
102	90	1100	990	เที่ยวหลายที่
103	100	500	500	ตั้งใจมา
104	100	4550	4550	ตั้งใจมา
105	100	450	450	ตั้งใจมา
106	100	1300	1300	ตั้งใจมา
107	100	245	245	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
108	100	1000	1000	ตั้งใจมา
109	100	300	300	ตั้งใจมา
110	100	1300	1300	ตั้งใจมา
111	100	80	80	ตั้งใจมา
112	100	80	80	ตั้งใจมา
113	100	470	470	ตั้งใจมา
114	100	1800	1800	ตั้งใจมา
115	100	500	500	ตั้งใจมา
116	70	3220	2254	เที่ยวหลายที่
117	100	2300	2300	ตั้งใจมา
118	70	2500	1750	เที่ยวหลายที่
119	100	31	31	ตั้งใจมา
120	100	300	300	ตั้งใจมา
121	100	1500	1500	ตั้งใจมา
122	100	1100	1100	ตั้งใจมา
123	100	400	400	ตั้งใจมา
124	100	500	500	ตั้งใจมา
125	100	700	700	ตั้งใจมา
126	100	190	190	ตั้งใจมา
127	100	1500	1500	เที่ยวหลายที่
128	100	140	140	ตั้งใจมา
129	100	40	40	ตั้งใจมา
130	100	280	280	ตั้งใจมา
131	100	1000	1000	ตั้งใจมา
132	100	300	300	ตั้งใจมา
133	80	1000	800	เที่ยวหลายที่
134	100	700	700	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
135	78	90	70.2	เที่ยวหลายที่
136	100	70	70	ตั้งใจมา
137	100	50	50	ตั้งใจมา
138	100	300	300	ตั้งใจมา
139	100	300	300	ตั้งใจมา
140	69	800	552	เที่ยวหลายที่
141	100	122	122	ตั้งใจมา
142	100	100	100	ตั้งใจมา
143	100	600	600	ตั้งใจมา
144	100	80	80	ตั้งใจมา
145	100	40	40	ตั้งใจมา
146	50	3300	1650	เที่ยวหลายที่
147	80	800	640	เที่ยวหลายที่
148	100	1000	1000	ตั้งใจมา
149	100	400	400	ตั้งใจมา
150	100	600	600	ตั้งใจมา
151	100	1100	1100	ตั้งใจมา
152	100	400	400	ตั้งใจมา
153	100	1200	1200	ตั้งใจมา
154	100	500	500	ตั้งใจมา
155	100	300	300	ตั้งใจมา
156	100	350	350	ตั้งใจมา
157	100	700	700	ตั้งใจมา
158	100	1560	1560	ตั้งใจมา
159	100	600	600	ตั้งใจมา
160	100	3000	3000	ตั้งใจมา
161	100	1780	1780	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
162	80	2650	2120	เที่ยวหลายที่
163	80	1700	1360	เที่ยวหลายที่
164	80	1700	1360	เที่ยวหลายที่
165	80	9000	7200	เที่ยวหลายที่
166	99	3800	3762	เที่ยวหลายที่
167	80	3700	2960	เที่ยวหลายที่
168	80	4300	3440	เที่ยวหลายที่
169	90	3150	2831.85	เที่ยวหลายที่
170	100	1050	1050	ตั้งใจมา
171	100	860	860	ตั้งใจมา
172	100	2000	2000	ตั้งใจมา
173	100	500	500	ตั้งใจมา
174	100	500	500	ตั้งใจมา
175	100	800	800	ตั้งใจมา
176	100	700	700	ตั้งใจมา
177	100	9400	9400	ตั้งใจมา
178	100	1000	1000	เที่ยวหลายที่
179	100	29400	29400	ตั้งใจมา
180	100	800	800	ตั้งใจมา
181	100	1000	1000	ตั้งใจมา
182	100	7400	7400	ตั้งใจมา
183	100	300	300	ตั้งใจมา
184	100	150	150	ตั้งใจมา
185	100	100	100	ตั้งใจมา
186	100	100	100	ตั้งใจมา
187	100	50	50	ตั้งใจมา
188	100	1500	1500	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
189	100	1000	1000	ตั้งใจมา
190	90	200	180	เที่ยวหลายที่
191	100	100	100	ตั้งใจมา
192	100	100	100	ตั้งใจมา
193	80	4000	3200	เที่ยวหลายที่
194	100	3500	3500	ตั้งใจมา
195	100	100	100	ตั้งใจมา
196	100	191	191	ตั้งใจมา
197	100	80	80	ตั้งใจมา
198	100	150	150	ตั้งใจมา
199	100	250	250	ตั้งใจมา
200	100	50	50	ตั้งใจมา
201	100	500	500	ตั้งใจมา
202	100	5200	5200	ตั้งใจมา
203	70	5200	3640	เที่ยวหลายที่
204	100	2500	2500	ตั้งใจมา
205	100	1000	1000	ตั้งใจมา
206	100	500	500	ตั้งใจมา
207	100	750	750	เที่ยวหลายที่
208	100	50	50	ตั้งใจมา
209	100	400	400	ตั้งใจมา
210	80	500	400	เที่ยวหลายที่
211	100	800	800	ตั้งใจมา
212	100	500	500	ตั้งใจมา
213	100	6900	6900	ตั้งใจมา
214	100	60	60	ตั้งใจมา
215	100	3500	3500	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
216	100	2000	2000	ตั้งใจมา
217	90	8000	7200	เที่ยวหลายที่
218	100	600	600	ตั้งใจมา
219	90	4500	4050	เที่ยวหลายที่
220	100	6000	6000	ตั้งใจมา
221	100	600	600	ตั้งใจมา
222	100	500	500	ตั้งใจมา
223	80	760	608	เที่ยวหลายที่
224	60	1900	1140	เที่ยวหลายที่
225	50	6000	3000	เที่ยวหลายที่
226	100	500	500	ตั้งใจมา
227	80	800	640	เที่ยวหลายที่
228	100	1500	1500	ตั้งใจมา
229	100	1080	1080	ตั้งใจมา
230	90	1620	1458	เที่ยวหลายที่
231	50	1000	500	เที่ยวหลายที่
232	100	2500	2500	ตั้งใจมา
233	100	2200	2200	ตั้งใจมา
234	100	1750	1750	ตั้งใจมา
235	100	2600	2600	ตั้งใจมา
236	100	850	850	ตั้งใจมา
237	100	980	980	ตั้งใจมา
238	100	2000	2000	ตั้งใจมา
239	100	600	600	ตั้งใจมา
240	100	100	100	ตั้งใจมา
241	100	3000	3000	ตั้งใจมา
242	70	700	490	เที่ยวหลายที่

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
243	100	300	300	ตั้งใจมา
244	100	80	80	ตั้งใจมา
245	100	60	60	ตั้งใจมา
246	100	120	120	ตั้งใจมา
247	100	2100	2100	ตั้งใจมา
248	100	110	110	ตั้งใจมา
249	100	100	100	ตั้งใจมา
250	100	1400	1400	ตั้งใจมา
251	100	2500	2500	เที่ยวหลายที่
252	100	2500	2500	ตั้งใจมา
253	100	2200	2200	ตั้งใจมา
254	100	1500	1500	ตั้งใจมา
255	70	12100	8470	เที่ยวหลายที่
256	100	70	70	ตั้งใจมา
257	100	70	70	ตั้งใจมา
258	100	2300	2300	ตั้งใจมา
259	100	1100	1100	ตั้งใจมา
260	100	400	400	ตั้งใจมา
261	100	180	180	ตั้งใจมา
262	100	160	160	ตั้งใจมา
263	100	114	114	ตั้งใจมา
264	100	280	280	ตั้งใจมา
265	100	130	130	เที่ยวหลายที่
266	100	80	80	ตั้งใจมา
267	100	100	100	ตั้งใจมา
268	100	130	130	ตั้งใจมา
269	100	200	200	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
270	70	1500	1050	เที่ยวหลายที่
271	100	14700	14700	ตั้งใจมา
272	100	80	80	ตั้งใจมา
273	100	1600	1600	ตั้งใจมา
274	100	140	140	ตั้งใจมา
275	100	560	560	ตั้งใจมา
276	99	400	396	เที่ยวหลายที่
277	100	1500	1500	ตั้งใจมา
278	100	2100	2100	ตั้งใจมา
279	100	2500	2500	ตั้งใจมา
280	100	1416	1416	ตั้งใจมา
281	100	800	800	ตั้งใจมา
282	100	2500	2500	ตั้งใจมา
283	100	600	600	ตั้งใจมา
284	100	400	400	ตั้งใจมา
285	100	1000	1000	ตั้งใจมา
286	100	40	40	ตั้งใจมา
287	100	60	60	ตั้งใจมา
288	100	350	350	ตั้งใจมา
289	100	60	60	ตั้งใจมา
290	100	210	210	ตั้งใจมา
291	100	10200	10200	ตั้งใจมา
292	100	4800	4800	ตั้งใจมา
293	100	1240	1240	ตั้งใจมา
294	100	350	350	ตั้งใจมา
295	100	350	350	ตั้งใจมา
296	100	1060	1060	ตั้งใจมา

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	หมายเหตุ
297	100	150	150	ตั้งใจมา
298	100	170	170	ตั้งใจมา
299	100	270	270	ตั้งใจมา
300	100	50	50	ตั้งใจมา
301	100	100	100	ตั้งใจมา
302	100	200	200	ตั้งใจมา
303	100	150	150	ตั้งใจมา
304	100	110	110	ตั้งใจมา
305	100	700	700	ตั้งใจมา
306	100	280	280	ตั้งใจมา
307	100	220	220	ตั้งใจมา
308	100	90	90	ตั้งใจมา
309	100	180	180	ตั้งใจมา
310	100	160	160	ตั้งใจมา
311	100	200	200	ตั้งใจมา
312	100	190	190	ตั้งใจมา
313	100	600	600	ตั้งใจมา
314	100	600	600	ตั้งใจมา
315	100	400	400	ตั้งใจมา
316	100	600	600	ตั้งใจมา
317	100	500	500	ตั้งใจมา
318	100	500	500	ตั้งใจมา

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล

นางสาววราภรณ์ เสนาคูณ

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2524

สถานที่เกิด

จังหวัดยโสธร

ประวัติการศึกษา

บริหารธุรกิจบัณฑิต

สาขา บริหารทรัพยากรมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี